

**UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO - SPRÁVNÍ
ÚSTAV EKONOMIE**

**NOVÁ KONCEPCE SOCIÁLNÍCH DÁVEK
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**AUTOR PRÁCE: Jana Zívrová
VEDOUCÍ PRÁCE: Doc. Ing. Jaroslav Pilný, CSc.**

2007

**UNIVERSITY OF PARDUBICE
FACULTY OF ECONOMICS AND ADMINISTRATION
INSTITUTE OF ECONOMICS**

NEW CONCEPTION OF SOCIAL BENEFITS

BACHELOR WORK

AUTHOR: Jana Zívrová

SUPERVISOR: Doc. Ing. Jaroslav Pilný, CSc.

2007

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie
Akademický rok: **2006/2007**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana Zívrová**

Studijní program: **B6206 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Nová koncepce sociálních dávek**

VLASTNÍ ZADÁNÍ

Zásady pro vypracování:

- I. Cíle sociálních dávek**
- II. Charakteristika a druhy nových sociálních dávek**
- III. Změny: příčiny a důsledky**
- IV. Komparace**
- V. Ekonomické a sociální důsledky**
- VI. Souhrn výsledků**

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27. dubna 2007

Jana Zívrová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce doc. Ing. Jaroslavovi Pilnému, CSc. za cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování této bakalářské práce.

Abstrakt

V každé společnosti žijí občané sociálně závislí na pomoci jiné osoby a také osoby pod hranicí životního minima. Každá společnost by měla ve své legislativě s těmito lidmi počítat.

Cílem bakalářské práce bylo porovnání vynaložených finančních prostředků v roce 2006 a po změně zákonů v sociální oblasti v prvním čtvrtletí roku 2007.

V závěru práce jsem provedla zhodnocení a komparaci zjištěných poznatků.

RESUMÉ

In every society live people socially dependant on other people's help, and people under the minimum wage. Every society should consider these citizens in its legislation.

The aim of this bachelor's thesis was to compare the amount of financial means invested in year 2006 with those expenced after the change of the Social Law in the first quarter of the year 2007.

The conclusion of the thesis deals with the evaluation and comparison of the discovered facts.

Obsah

SEZNAM TABULEK.....	8
SEZNAM OBRÁZKŮ	8
ÚVOD.....	9
1. CÍLE SOCIÁLNÍCH DÁVEK.....	10
1.1 ZÁKON O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH.....	10
1.2 POMOC V HMOTNÉ NOUZI	12
2. CHARAKTERISTIKA A DRUHY NOVÝCH SOCIÁLNÍCH DÁVEK	16
2.1 PŘÍSPĚVEK NA PÉČI.....	16
2.2 DÁVKY POMOCI V HMOTNÉ NOUZI.....	20
<i>2.2.1 Příspěvek na živobytí.....</i>	<i>20</i>
<i>2.2.2 Doplatek na bydlení .....</i>	<i>21</i>
<i>2.2.3 Mimořádná okamžitá pomoc.....</i>	<i>25</i>
3. ZMĚNY : PŘÍČINY, DŮSLEDKY.....	28
3.1 LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V SOCIÁLNÍCH DÁVKÁCH OD 1. 1. 2007.....	28
3.2 PŘÍČINY	30
3.3 DŮSLEDKY SNÍŽENÍ ŽIVOTNÍHO MINIMA	31
4. KOMPARACE SOCIÁLNÍCH DÁVEK VYPLÁCENÝCH DO 31. 12. 2006 A OD 1.1. 2007.....	33
4.1 DÁVKY PRO ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ	33
<i>4.1.1 Dávky pro zdravotně postižené dospělé osoby .....</i>	<i>33</i>
<i>4.1.2 Rodiče pečující o dítě zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči.....</i>	<i>36</i>
4.2 DÁVKY V POMOCI V HMOTNÉ NOUZI	37
<i>4.2.1 Komparace dávek sociální péče s příspěvkem na živobytí a doplatkem na bydlení 37</i>	
<i>4.2.2 Mimořádná okamžitá pomoc.....</i>	<i>47</i>
5. EKONOMICKÉ A SOCIÁLNÍ DŮSLEDKY	50
5.1 EKONOMICKÉ A SOCIÁLNÍ DŮSLEDKY S PŘIJETÍM ZÁKONA O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH... 50	
5.2 EKONOMICKÉ A SOCIÁLNÍ DŮSLEDKY S PŘIJETÍM ZÁKONA O POMOCI V HMOTNÉ NOUZI 51	
6. SOUHRN VÝSLEDKŮ	53
ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Životní minimum od 1. 1. 2007.....	14
Tabulka 2 – Příspěvek na péči po překlopení od 1. 1. 2007.....	19
Tabulka 3 – Výše příspěvku na péči od 1. 1. 2007.....	19
Tabulka 4 – Přídavky na dítě do 31. 12. 2006.....	31
Tabulka 5 – Přídavky na dítě od 1. 1. 2007.....	31
Tabulka 6 – Stupně závislosti – výdaje 2006 a 2007.....	35
Tabulka 7 – Jednotlivci a bezdětné páry bez příspěvku na bydlení od ÚP – SSP.....	39
Tabulka 8 – Jednotlivci a bezdětné páry s příspěvkem na bydlení od ÚP – SSP.....	42
Tabulka 9 – Jednotlivci a bezdětné páry – výdaje 2006 a 2007.....	45
Tabulka 10 – Rodiny.....	46
Tabulka 11 – Rodiny – výdaje 2006 a 2007.....	47
Tabulka 12 – Stupně závislosti – výdaje 2006 a 2007.....	53
Tabulka 13 – Jednotlivci a bezdětné páry a rodiny – výdaje 2006 a 2007.....	54

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Stupně závislosti - měsíčně vyplácená částka v roce 2006 a 2007.....	36
Obrázek 2 – Jednotlivci a bezdětné páry – měsíčně vyplácená částka v roce 2006 a 2007.....	45
Obrázek 3 – Rodiny – měsíčně vyplácená částka v roce 2006 a 2007.....	47

Úvod

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila novou koncepci sociálních dávek. V moji dosavadní praxi jsem měla možnost poznat dávky sociální péče dle zákona 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, a porovnat je s novým systémem dávek pomoci v hmotné nouzi dle zákona 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Zároveň jsem měla možnost srovnat dávky vyplácené dle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, a porovnat je s příspěvkem na péči vypláceným dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Jedním z důvodů, proč jsem si zvolila toto téma, byla možnost srovnání a posouzení, zda nová koncepce sociálních dávek přinesla úsporu, či opak při vyplácení státních peněz občanům zdravotně postiženým, ale i občanům žijícím pod hranicí životního minima. Poznatky z moji dosavadní praxe jsem podložila konkrétním průzkumem, založeným na komparaci těchto dávek. Tyto informace jsem potom analyzovala a na základě teorie, získané ze zákonů a odborné literatury, jsem sestavila jejich srovnání.

Hlavním cílem bakalářské práce je porovnat dávky vyplácené do roku 2006 a přehodnocené na nové v prvním čtvrtletí roku 2007. Zjistit existenci finančních rozdílů dřívějších a nových sociálních dávek.

Při samotném průzkumu jsem řešila tyto dílčí cíle:

- stanovení výše finanční zátěže v roce 2006,
- stanovení výše finanční zátěže v prvním čtvrtletí roku 2007,
- analýzou zjištěných informací popsat charakteristiku příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu a zvýšení důchodu pro bezmocnost v komparaci s příspěvkem na péči,
- analýzou zjištěných informací popsat charakteristiku dávek sociální péče v komparaci s dávkami pomoci v hmotné nouzi.

Pro srovnání jsem si zvolila dávky vyplácené ve správním obvodě Nová Paka, obce s rozšířenou působností.

Vybrané dávky jsem rozdělila do dvou základních skupin, kde jsem provedla jejich komparaci:

- 1. skupina – dávky pro zdravotně postižené do roku 2006 a dávky občanům sociálně závislým na pomoci jiné osoby od roku 2007.
- 2. skupina – dávky sociální potřebnosti do roku 2006 a dávky pomoci v hmotné nouzi od roku 2007.

1. Cíle sociálních dávek

1.1 Zákon o sociálních službách

Základní cíl zákona o sociálních službách je zajistit lidem v nepříznivé sociální situaci pomoc a podporu prostřednictvím sociálních služeb a stanovení pravidel pro jejich poskytování. Lidé volí z nabídky sociálních služeb, která jim umožňuje žít v jejich přirozeném prostředí. Každému zaručuje nárok na poskytnutí sociálního poradenství a nárok na posouzení jeho nepříznivé sociální situace. Poskytnutí sociální služby je založeno na smluvním principu, což staví člověka v nepříznivé sociální situaci do aktivní role.

Prostředí sociálních služeb je charakterizováno množstvím vztahů mezi lidmi a institucemi, které mají významný vliv na kvalitu života lidí. Jedná se o vztahy, jejichž význam vyžaduje zákonnou oporu z důvodu ochrany práv a oprávněných zájmů těch osob, které jsou oslabeny ve schopnosti je prosazovat.

Hlavním cílem zákona je vytvoření podmínek pro uspokojování přirozených potřeb lidí, a to formou podpory a pomoci při zvládání péče o vlastní osobu, v soběstačnosti nezbytné pro plnohodnotný život a v životních situacích, které mohou člověka vyřazovat z běžného života společnosti. Člověku je nabízena pomoc a podpora v případech, kdy není schopen zvládnout nepříznivou sociální situaci samostatně.

Zákon umožňuje člověku, který je ohrožen sociálním vyloučením, participovat na každodenním životě společnosti, umožňuje mu samostatně se rozhodovat o formě a druhu pomoci, což následně vede k posilování osobních kompetencí, schopností a dovedností člověka tak, aby mohl využívat běžné společenské zdroje, resp. přístup ke vzdělání, zaměstnání a kulturnímu a společenskému životu.

Abby mohly být naplněny výše uvedené principy, zákon nabízí následující zásadní nástroje:

- § Každému člověku garantuje bezplatné sociální poradenství.
- § Lidem, kteří nezvládají svou situaci samostatně nebo s pomocí rodiny a jiných blízkých, nabízí velmi pestrou nabídku sociálních služeb, z které si může svobodně vybírat podle svého uvážení, finančních možností či dalších individuálních preferencí.
- § Lidem, kteří jsou závislí na pomoci jiné osoby ve zvládání péče o sebe a v soběstačnosti je poskytována státem sociální dávka „příspěvek na péči“.
- § Zákon současně garantuje, že poskytované služby jsou pro uživatele bezpečné, profesionální a přizpůsobené potřebám lidí, a to vždy tak, aby v první řadě zachovávaly lidskou důstojnost uživatelů a podporovaly je v aktivním přístupu k životu.

- § Zákon také vytváří prostor pro spoluúčast lidí na procesech rozhodování o rozsahu, druhích a dostupnosti sociálních služeb v jejich obci či kraji.
- § Podporovat rozvoj nebo alespoň zachování stávající soběstačnosti uživatele, jeho návrat do vlastního domácího prostředí, obnovení nebo zachování původního životního stylu.
- § Rozvíjet schopnosti uživatelů služeb a umožnit jim, pokud toho mohou být schopni, vést samostatný život.
- § Snížit sociální a zdravotní rizika související se způsobem života uživatelů.

Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování nebo pomoc při zajištění bydlení, pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů. Obsah základních činností u jednotlivých druhů sociálních služeb stanoví prováděcí předpis.

Sociální služby pomáhají člověku řešit vzniklou nepříznivou situaci. Protože jsou příčiny této situace různé, existuje celá škála sociálních služeb.

Zákon vymezuje tři základní oblasti služeb:

- § sociální poradenství jako nedílnou součást všech sociálních služeb,
- § služby sociální péče jako služby, jejichž cílem je zabezpečovat základní životní potřeby lidí, kteří nemohou být zajištěni bez péče jiného člověka,
- § služby sociální prevence, které slouží k předcházení a zabraňování sociálnímu vyloučení lidí ohrožených sociálně negativními jevy.

Sociální služby jsou členěny také podle místa jejich poskytování:

- § Terénní služby jsou poskytovány v prostředí, kde člověk žije, tj. především v domácnosti, v místě, kde pracuje, vzdělává se nebo tráví volný čas. Jde například o pečovatelskou službu, osobní asistenci či terénní programy pro ohroženou mládež.
- § Za ambulantními službami člověk dochází do specializovaných zařízení, jako jsou například poradny, denní stacionáře nebo kontaktní centra.
- § Pobytové služby jsou poskytovány v zařízeních, kde člověk v určitém období svého života celodenně, respektive celoročně žije. Jedná se především o domovy pro seniory

či pro lidi se zdravotním postižením, ale také o tzv. chráněné bydlení¹ pro lidi se zdravotním postižením či azylové domy.

Nový systém umožňuje poskytovatelům sociálních služeb přesnější vymezení rozsahu služeb, které poskytují, a zároveň dá uživatelům sociálních služeb možnost výběru takového poskytovatele, který nabízí pro uživatele nejvhodnější sociální službu.

Vedle povinně poskytovaných sociálních služeb existují další doplňkové služby, které si může uživatel zvolit a sjednat s poskytovatelem podle svého výběru.

V zařízeních sociálních služeb s pobytovými službami jsou poskytovány sociální služby také lidem se stabilně zhoršeným zdravotním stavem, kterým musí být zajištěna zdravotní péče. Zákon stanovuje poskytovatelům těchto druhů služeb povinnost zajistit potřebnou zdravotní péči.

Každý ze žadatelů o službu si může vybrat pro sebe tu nejvhodnější, která mu pomůže podpořit vlastní aktivitu vedoucí k řešení nepříznivé situace.

Důležitým principem je možnost kombinace různých druhů služeb a také kombinace služeb s pomocí a podporou ze strany rodiny či jiných lidí.

Mezi služby sociální péče například patří:

Osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, odlehčovací služby, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, centra denních služeb, denní a týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením a domovy pro seniory.

Mezi služby sociální prevence například patří:

Raná péče, telefonická krizová pomoc, azylové domy, domy na půl cesty, kontaktní centra, krizová pomoc, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terapeutické komunity a sociální rehabilitace.

1.2 Pomoc v hmotné nouzi

Od 1. ledna 2007 nahradily dávky sociální potřebnosti nové dávky, které dostaly označení dávky pomoci v hmotné nouzi. Řeší pomoc osobám v obtížné sociální situaci, charakterizované nedostatečnými příjmy, které nezabezpečují jejich základní životní potřeby.

---

¹ Chráněné bydlení je komplexní residenční služba, která poskytuje klientům podle jejich individuálních potřeb takovou podporu, aby mohli v maximální míře vést běžný způsob života. Klienty chráněného bydlení mohou být lidé, kteří jsou v důsledku nemoci nebo postižení dlouhodobě nebo trvale znevýhodněni.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi stanovuje situace spojené s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a mimořádnými událostmi, tyto situace nazývá hmotnou nouzí. Jde v zásadě o situace, kdy osoba (společně posuzované osoby) nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit. Zákon o pomoci v hmotné nouzi zároveň napomáhá řešení některých nárazových životních situací, které nelze vyřešit jinak, než okamžitou pomocí. Důležité je, že každá osoba má nárok na poskytnutí základních informací, které vedou nejenom k řešení její situace hmotné nouze, ale i k předcházení jejího vzniku.

Jednou z nejpodstatnějších změn je změna životního minima. Podle nového zákona se rozlišuje životní a existenční minimum. Životní minimum je stanoveno jako minimální hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatní základních osobních potřeb. Oproti tomu existenční minimum je minimální hranice příjmů na úrovni umožňující přežití. Ani životní ani existenční minimum již nezahrnuje náklady na bydlení, a má tak jen jednu složku. K zajištění nákladů na bydlení slouží jiný systém dávek [10].

Jednou ze základních podmínek pro nárok na dávky je hmotná nouze člověka. Zákon tento termín přesně vymezuje - lze říct, že hmotná nouze je stav, kdy příjmy občana po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahují jeho částky na živobytí a přitom si občan vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů nemůže zvýšit příjem vlastním přičiněním.

Nová úprava mění výši životního minima, společně posuzované skupiny osob a z výpočtu, jak již bylo výše napsáno vyjímá složku na bydlení. Ve většině případů však nedošlo ke snížení životního minima, což bylo původně avizováno, ale naopak došlo k jeho mírnému zvýšení.

Zákon přesně stanoví skupiny osob, které se pro stanovení životního minima budou posuzovat společně.

Jsou to:

- § rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,
- § manželé (u prvních dvou skupin nedošlo k žádné změně oproti dávkám sociální péče),
- § rodiče a nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené (to je velká změna, tzn. že společně se budou počítat příjmy a životní minimum i nezletilých dětí, které již např. pracují nebo jsou v evidenci úřadu práce),

- § rodiče a zletilé děti, pokud společně s rodiči užívají byt (taky naprostá novinka, která znamená, že i děti, které pracují a bydlí s rodiči, budou se s nimi počítat dohromady, tedy pokud se nebudou posuzovat se svým manželem),
- § jiné osoby, které společně žijí v bytě, pokud písemně neprohlásí, že spolu trvale nežijí a neuhrazují společně své potřeby (toto je naprostá a inovační novinka).

Životní minimum se pak bude stanovovat podle počtu společně posuzovaných osob.

U osamělého jednotlivce činí životní minimum 3 126 Kč měsíčně.

Při společném posuzování více osob je postupováno podle následující tabulky:

Tabulka 1 – Životní minimum od 1. 1. 2007

	I. osoba v pořadí	II. a další osoby v pořadí
osoba od 15 let, která není nezaopatřená	2 880 Kč	2 600 Kč
nezaopatřené dítě od 15 do 26 let		2 250 Kč
nezaopatřené dítě od 6 do 15 let		1 960 Kč
nezaopatřené dítě do 6 let		1 600 Kč

Pramen: Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

Celkové životní minimum se pak počítá jako úhrn všech uvedených částek.

Zákon také propracovává podmínky, za jakých se bude životní minimum zvyšovat. Pravidelně by se mělo zvyšovat vždy k 1. lednu a to podle indexu růstu spotřebitelských cen - pokud index vzroste alespoň o 5 %. Zároveň si zde vláda ponechala možnost zvýšit částky životního minima také v mimořádném termínu.

Nový zákon zavedl pojem - existenční minimum. Od 1.1.2007 je stanoveno ve výši 2 020 Kč měsíčně. Existenční minimum se týká zejména občanů, kteří neplní podmínky pro nárok na dávky. Zákon také vylučuje, že nesmí být použito u nezaopatřených dětí, poživatelů starobního důchodu, u plně invalidních osob a u osob starších 65 let.

Dále lze nově považovat za osobu v hmotné nouzi také osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost - živelní pohroma, požár, ekologická či průmyslová havárie apod..

Nezaopatřené dítě

Nezaopatřenost dítěte se posuzuje podle zákona o státní sociální podpoře. V souladu s tímto zákonem se za nezaopatřené dítě považuje dítě do skončení povinné školní docházky, a poté, nejdéle však do 26. roku věku, jestliže

- § se soustavně připravuje na budoucí povolání,
- § se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz,
- § z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost,
- § po skončení povinné školní docházky do 18. roku věku, které je vedeno v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.

2. Charakteristika a druhy nových sociálních dávek

2.1 Příspěvek na péči

Základním nástrojem pro fungování nového modelu sociálních služeb je poskytování příspěvku na péči. Jedná se o nově zavedenou státní dávku, která posiluje finanční soběstačnost uživatele sociálních služeb. Příspěvek na péči náleží těm lidem, kteří jsou z důvodu nepříznivého zdravotního stavu závislí na pomoci jiného člověka, a to v oblasti běžné denní péče o vlastní osobu a v soběstačnosti. Péči o vlastní osobu se rozumí především takové denní úkony, které se týkají zajištění či přijímání stravy, osobní hygieny, oblékání a pohybu. Soběstačností se rozumí úkony umožňující účastnit se sociálního života, tj. komunikovat, nakládat s penězi či předměty osobní potřeby, obstarat si osobní záležitosti, uvařit si, vyprat a uklidit.

Příspěvek na péči náleží člověku, o kterého je pečováno, nikoliv tomu, kdo péči zajišťuje. Schopnost zvládnout péči o sebe a být soběstačný je u každého člověka různá, proto zákon rozeznává čtyři stupně závislosti na pomoci někoho jiného, a to od mírné závislosti až po závislost úplnou. O příspěvek lze požádat na obecním úřadu obce s rozšířenou působností, v jejímž spádovém území má žadatel trvalý nebo hlášený pobyt.

Příspěvek na péči v lednu 2007 náležel bez žádosti osobám, které pobíraly zvýšení důchodu pro bezmocnost a dětem, kterým byl přiznán statut dlouhodobě těžce zdravotně postiženého dítěte vyžadujícího mimořádnou péči. Těmto osobám obecní úřady obcí s rozšířenou působností zaslaly v lednu 2007 oznámení o vzniku nároku na příspěvek na péči, ve kterém byly vyzváni k tomu, aby uvedly, jakým způsobem chtějí dávku doručovat a jakým způsobem dávku využijí [12].

Příspěvek na péči navazuje na dávky, které od 1. ledna 2007 zanikly, a to zvýšení důchodu pro bezmocnost (osobě, o kterou je pečováno) a na příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu (pečující osobě). Tyto dávky již od 1. ledna 2007 nejsou vypláceny a zcela je nahradil příspěvek na péči. Příspěvek na péči též náleží osobám, které nejsou uvedeny výše a podaly si po 1. lednu 2007 žádost o příspěvek na péči.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností zahájí řízení o příspěvku na péči dnem podání žádosti. Součástí řízení je provedení sociálního šetření v místě, kde žadatel žije a posouzení zdravotního stavu žadatele lékařem lékařské posudkové služby při úřadu práce.

O vzniku nároku na dávku rozhodují obecní úřady zpravidla do 90 – ti dnů od podání žádosti a v případě pozitivního rozhodnutí jim dávka bude vyplacena zpětně od kalendářního měsíce, ve kterém byla žádost podána.

Sociální šetření v rámci systému příspěvku na péči

Sociální šetření vykonávají sociální pracovníci (úředníci) obcí s rozšířenou působností v rámci správního řízení o příspěvek a kontroly využívání příspěvku a sociální pracovníci krajských úřadů v rámci odvolacího řízení.

Sociální šetření se vždy vykonává v místě skutečného pobytu osoby žádající o příspěvek na péči, a to za účelem zjištění schopnosti samostatného života osoby v jejím přirozeném sociálním prostředí a posouzení nepříznivé sociální situace osoby. Žadatel o příspěvek na péči je povinen podrobit se sociálnímu šetření. V případě nepodrobení jsou splněny důvody pro zastavení správního řízení o příspěvek na péči.

Cílem sociálního šetření je co nejobektivnější posouzení schopnosti žadatele pečovat o vlastní osobu a soběstačnosti. V případě kontroly využívání příspěvku je cílem kontrola řádného zabezpečení péče o poživatele příspěvku na péči a skutečnost, zda byl příspěvek využit na zajištění pomoci.

Sociální šetření je vykonáváno v rámci správního řízení o příspěvku na péči sociálním pracovníkem, který plánuje sociální šetření ve spolupráci s žadatelem nebo případně jeho zákonným zástupcem nebo jinou osobou tak, aby mohl v rámci šetření hovořit se všemi relevantními osobami.

V případě, že je nutné verifikovat údaje uvedené v žádosti o dávku (u žádosti doručené správnímu úřadu poštou), měl by na tuto skutečnost sociální pracovník upozornit již při sjednávání sociálního šetření tak, aby si žadatel připravil potřebné doklady a dokumenty (např. občanský průkaz, rodný list dítěte apod.), a tento úkon provést na úvod sociálního šetření.

Pro účely zhodnocení schopnosti péče o vlastní osobu a soběstačnost používá sociální pracovník tiskopis vytištěný z informačního systému OK nouze, ve kterém zaznamenává hodnocení jednotlivých úkonů stanovených zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Při hodnocení vychází sociální pracovník z rozhovorů se žadatelem a dalšími relevantními osobami, z pozorování prostředí, ve kterém žadatel žije, a chování žadatele a dalších osob v době šetření.

Vlastní hodnocení je realizováno ve čtyřbodové škále, a to ve stupních:

- § zvládá – ke zvládnutí úkonu nepotřebuje jakoukoliv pomoc nebo dohled,
- § zvládá s dohledem – posuzovaná osoba sice daný úkon zvládá, ale pro kontrolu jeho správnosti potřebuje dohled druhé osoby,
- § zvládá s pomocí – osoby daný úkon zvládá pouze s pomocí, byť i částečnou, ze strany druhé osoby,

§ nezvládá.

Při posuzování jednotlivých úkonů se sledují zákonem stanovené dílčí schopnosti nebo dovednosti:

Úkony péče o vlastní osobu:

příprava stravy, podávání a porcování stravy, přijímání stravy, dodržování pitného režimu, mytí těla, koupání nebo sprchování, péče o ústa, vlasy, nehty, holení, výkon fyziologické potřeby včetně hygieny, vstávání z lůžka, uléhání, změna poloh, sezení, schopnost vydržet v poloze vsedě, stání, schopnost vydržet stát, přemísťování předmětů denní potřeby, chůze po rovině, chůze po schodech nahoru a dolů, oblékání, svlékání, obouvání, zouvání, orientace v přirozeném prostředí, provedení si jednoduchého ošetření, dodržování léčebného režimu atd.

Úkony soběstačnosti:

komunikace slovní, písemná, neverbální, orientace vůči jiným fyzickým osobám, v čase a mimo přirozené prostředí, nakládání s penězi nebo jinými cennostmi, obstarávání osobních záležitostí, uspořádání času, plánování života, zapojení se do sociálních aktivit odpovídajících věku, obstarávání si potravin a běžných předmětů, vaření, ohřívání jednoduchého jídla, mytí nádobí, běžný úklid v domácnosti, péče o prádlo, péče o lůžko, obsluha běžných domácích spotřebičů atd.

Sociální pracovník shrne výsledek šetření v celkovém komentáři. Zde by měly být uvedeny celkové poznatky a další údaje důležité dle uvážení sociálního pracovníka pro dokreslení situace žadatele, ale svým významem přesahující jednotlivé posuzované úkony.

Základní výše příspěvku na péči

Příspěvek na péči, který od ledna 2007 náležel bez žádosti se překlápěl dle této tabulky:

Tabulka 2 – Příspěvek na péči po překlopení od 1. 1. 2007

Statut osoby do 31.12.2006	Dávky do 31.12.2006	Nový statut osoby od 1.1.2007	Příspěvek na péči od 1.1.2007
Osoba částečně bezmocná	Zvýšení důchodu pro bezmocnost	Stupeň I. - Lehká závislost na pomoci jiné osoby	Stupeň I. 2 000,- Kč
Osoba převážně bezmocná	Zvýšení důchodu pro bezmocnost	Stupeň II. – středně těžká závislost na pomoci jiné osoby	Stupeň II. 4 000,- Kč
Osoba úplně bezmocná	Zvýšení důchodu pro bezmocnost	Stupeň III. – těžká závislost na pomoci jiné osoby	Stupeň III. 8 000,- Kč
Dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě vyžadující mimořádnou péči	Příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu – pobírá pečující osoba	Stupeň III. – těžká závislost na pomoci jiné osoby	Stupeň III. 9 000,- Kč

Pramen: www.mpsv.cz

Výše příspěvku na péči, o který lidé od ledna 2007 podali žádost:

Tabulka 3 – Výše příspěvku na péči od 1. 1. 2007

Stupeň závislosti	osoby do 18 let	osoby nad 18 let
Stupeň I. - Lehká závislost na pomoci jiné osoby	3.000,- Kč	2.000,- Kč
Stupeň II. – středně těžká závislost na pomoci jiné osoby	5.000,- Kč	4.000,- Kč
Stupeň III. – těžká závislost na pomoci jiné osoby	9.000,- Kč	8.000,- Kč
Stupeň IV. – úplná závislost na pomoci jiné osoby	11.000,- Kč	11.000,- Kč

Pramen: Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

2.2 Dávky pomoci v hmotné nouzi

Od roku 2007 již platí pouze tři dávky sociální péče:

- § příspěvek na živobytí,
- § doplatek na bydlení,
- § mimořádná okamžitá pomoc.

2.2.1 Příspěvek na živobytí

Příspěvek na živobytí je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatečný příjem osoby či rodiny. V praxi to znamená, že pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem osoby či rodiny částky živobytí, vzniká této osobě či rodině nárok na příspěvek na živobytí. Živobytí osoby či rodiny je stanoveno na základě posouzení, jaký má osoba či rodina příjem a zda si jej může zvýšit, na posouzení majetkových poměrů a na zhodnocení dalších okolností, které výši částky živobytí mohou navýšit, jako je např. aktivní snaha najít si zaměstnání, dlouhodobé setrvání ve stavu hmotné nouze, potřeba dietního stravování. Částka živobytí se odvíjí od částek životního a existenčního minima. Pokud osoba prokazatelně projevuje snahu o zvýšení příjmu vlastním přičiněním, bude úroveň jejího živobytí (před dalším možným navýšením) shodná s jejím životním minimem. Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě její snahy a možností. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí sčítají.

Rozhodné období

Rozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem pro účely posuzování vzniku nároku na příspěvek na živobytí, je období třech kalendářních měsíců předcházejících měsíci, v němž byla uplatněna žádost o příspěvek na živobytí.

Žadatel o příspěvek na živobytí dokládá:

- § informace o užívaném bytu (formulář),
- § doklad prokazující formu vlastnictví (např. nájemní smlouva, výpis z katastru nemovitostí),
- § doklad o podlahové ploše (např. nájemní smlouva, plán nemovitosti),
- § výši nájemného a výši úhrady za vybavení bytu (nájemní smlouva a nebo předpis nájemného),
- § výši plateb za služby spojené s užíváním bytu (rozpis nákladů za služby nebo faktury od dodavatelů či zprostředkovatelů služeb),

- § výše výdajů za energie (faktury od dodavatelů),
- § příjem osoby nebo společně posuzovaných osob (formulář),
- § prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech,
- § pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky – potvrzení o studiu,
- § potvrzení o nutnosti dietního stravování (pokud tak nařídí lékař).

Výše příspěvku na živobytí

Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či společně posuzovaných osob a jejich příjmem, který je snížený o přiměřené náklady na bydlení. Přiměřené náklady na bydlení jsou odůvodněné náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 % příjmu osoby či společně posuzovaných osob. V hlavním městě Praze do výše 35 % příjmu osoby či společně posuzovaných osob.

Aktivizační plán

Aktivizační plán vypracovává příslušný pověřený obecní úřad vždy s osobou, která je v hmotné nouzi a příspěvek na živobytí je jí poskytován déle než šest měsíců. V rámci sociální práce s osobami, které dlouhodobě setrvávají v situaci hmotné nouze. Je nezbytné s těmito osobami projednat možnosti řešení jejich nepříznivé sociální situace a uložit jim úkoly, vedoucí ke zvýšení příjmu vlastním přičiněním, popřípadě ke zmírnění důsledků nedostatečných příjmů. K tomuto slouží tiskopis, na němž na základě rámcového obsahu aktivizačního plánu jsou specifikovány konkrétní úkoly s datem jejich následného splnění.

2.2.2 Doplatek na bydlení

Druhá dávka pomoci v hmotné nouzi řeší situaci nedostatku příjmu k uhrazení odůvodněných nákladů na bydlení. Podmínkou pro nárok na tuto dávku je být nájemcem nebo vlastníkem bytu a splňovat podmínky pro nárok na příspěvek na živobytí a na příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory. Zákon umožňuje poskytnout doplatek na bydlení i ve výjimečných případech, kdy žadatel nemá nárok na příspěvek na živobytí a na příspěvek na bydlení, případně i žadateli využívajícímu jinou než nájemní formu bydlení. Doplatek na bydlení lze poskytnout, jestliže osoba užívající byt v obci, v níž je hlášena k trvalému pobytu, skutečně žije. Zákon stanoví výjimky, kdy se tato podmínka nemusí sledovat. Přesto je vhodné tyto bytové vztahy napravit.

Doplatek na bydlení je tedy dávka pomoci v hmotné nouzi, která společně s vlastními příjmy občana a příspěvkem na bydlení ze systému státní sociální podpory pomáhá uhradit

odůvodněné náklady na bydlení. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávku energií) zůstala osobě (společně posuzovaným osobám) částka živobytí.

Nárok na doplatek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který užívá byt, a jehož příjem (příjem společně posuzovaných osob) je po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení nižší než částka jeho živobytí (částka živobytí společně posuzovaných osob). Okruh společně posuzovaných osob pro účely doplatku na bydlení je stejný jako pro účel příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory.

Doplatek na bydlení lze přiznat (s přihlédnutím k celkovým sociálním a majetkovým poměrům), i osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán, protože její příjem (příjem společně posuzovaných osob) přesáhl částku živobytí osoby (společně posuzovaných osob), ale nepřesáhl 1,3 násobek této částky.

Nárok na doplatek na bydlení nevznikne, pokud osoba bez vážného důvodu odmítne možnost levnějšího přiměřeného bydlení nabídnutou nebo zprostředkovanou obcí, v níž má trvalý pobyt. Toto neplatí pro osoby starší 65 let a poživatele starobního důchodu.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi pamatuje i na specifické situace spojené s bydlením. V případech hodných zvláštního zřetele může orgán pomoci v hmotné nouzi rozhodnout, že za nájemce považuje pro účely doplatku na bydlení i osobu dlouhodobě užívající jinou než nájemní formu bydlení. Nárok na doplatek na bydlení má také nezletilé nezaopatřené dítě, které je v plném přímém zaopatření ústavu (zařízení) pro péči o děti nebo mládež nebo které žije v náhradní rodinné péči, na které přešlo vlastnictví nebo nájem bytu a dítě nemá dostatečný příjem nebo majetek k úhradě odůvodněných nákladů na bydlení.

Odůvodněné náklady na bydlení

Do odůvodněných nákladů na bydlení se započítává

- § nájemné, které osoba platí až do výše cílového nájemného,
- § pravidelné úhrady za služby bezprostředně spojené s užíváním bytu, popřípadě obdobné náklady spojené s družstevní a vlastnickou formou bydlení,
- § úhrada prokazatelné nezbytné spotřeby elektrické energie, plynu, případně výdaje na další druhy paliv, a to ve výši, která je v místě obvyklá.

Přiměřené náklady na bydlení

Přiměřené náklady na bydlení jsou skutečné náklady na bydlení, nejvýše však do výše 30 %, a v hlavním městě Praze do výše 35 % příjmu osoby nebo společně posuzovaných osob.

Rozhodné období

Za rozhodné období se považují tři kalendářní měsíce předcházející měsíci, v němž byla uplatněna žádost o dávku nebo období jednoho kalendářního měsíce, v němž byla podána žádost o dávku, pokud došlo k podstatnému poklesu příjmu.

Žadatel o doplatek na bydlení dokládá

- § informace o užívaném bytu (formulář),
- § doklad prokazující formu vlastnictví (např. nájemní smlouva, výpis z katastru nemovitostí),
- § doklad o podlahové ploše (např. nájemní smlouva, plán nemovitosti),
- § výši nájemného a výši úhrady za vybavení bytu (nájemní smlouva a nebo předpis nájemného),
- § výši plateb za služby spojené s užíváním bytu (rozpis nákladů za služby nebo faktury od dodavatelů či zprostředkovatelů služeb),
- § výše výdajů za energie (faktury od dodavatelů),
- § příjem osoby nebo společně posuzovaných osob (formulář),
- § pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky – potvrzení o studiu.

Výše doplatku na bydlení

Výše doplatku na bydlení se vypočte tak, že se od částky odůvodněných nákladů na bydlení připadajících na kalendářní měsíc (snížené o příspěvek na bydlení náležející za předchozí kalendářní měsíc) odečte částka, o kterou příjem osoby/společně posuzovaných osob (včetně vyplaceného příspěvku na živobytí) převyšuje částku živobytí osoby/společně posuzovaných osob.

DoB = ONB – PnB – (P + Pživ – Živ), kde

DoB je doplatek na bydlení

ONB je odůvodněné náklady na bydlení

PnB je příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory

P je příjem osoby nebo společně posuzovaných osob

Pživ je příspěvek na živobytí

Živ je živobytí osoby nebo společně posuzovaných osob

Příjem pro posuzování nároku na příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení

Posuzování příjmu pro účely zákona se vztahuje ke třem situacím. Především jde o posouzení pro účely stanovení situace hmotné nouze osoby. V tomto případě se, ale i ve zbývajících situacích, uplatňuje jeden z motivačních prvků. Jde o zvýhodnění osob, které pracují, které přijmou i méně placenou práci, oproti osobám, které setrvávají pouze na dávkách pomoci v hmotné nouzi [12].

§ V jejich případě se proto příjem ze závislé a výdělečné činnosti a z funkčních požitků uvedených v zákoně o daních z příjmů, a to po odpočtu daně z příjmu a pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, započítává ve výši 70% tohoto příjmu. Obdobně se ze 70% započítává příjem plynoucí ze mzdových nároků vyplácených úřadem práce.

§ Z 80 % se započítává příjem, který nahrazuje příjem závislé činnosti, jde o příjem z dávek nemocenského pojištění, podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci.

§ Ostatní příjmy uvedené v zákoně o životním a existenčním minimu se započítávají ze 100% (příspěvek na živobytí se nezapočítává).

Příjem se zjišťuje zpravidla za období tří kalendářních měsíců před podáním žádosti o dávku.

Oprávněná osoba

Oprávněnou osobou na příspěvek na živobytí a na doplatek na bydlení mající nárok při splnění podmínek stanovených v zákoně o pomoci v hmotné nouzi je:

§ osoba, která je na území České republiky hlášena k trvalému pobytu,

§ osoba, které byl udělen azyl nebo doplňková ochrana ,

§ cizinec bez trvalého pobytu na území České republiky, kterému tato práva zaručuje mezinárodní smlouva (Evropská sociální charta),

§ občan členského státu Evropské unie, pokud je hlášen na území České republiky k pobytu po dobu delší než 3 měsíce,

- § občan členského státu EU, kterému nárok na sociální výhody vyplývá z přímo použitelného předpisu Evropských společenství a jeho rodinný příslušník (např. Nařízení Rady EHS),
- § rodinný příslušník občana členského státu Evropské unie, pokud je hlášen na území České republiky k pobytu po dobu delší než 3 měsíce,
- § cizinec, který je držitelem povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu EU a bylo mu uděleno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky,
- § rodinný příslušník cizince uvedeného v předchozí odrážce, kterému bylo uděleno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky.

Zvýšení příjmu vlastním přičiněním

Nedostatečný příjem je pouze jednou z podmínek hmotné nouze, podstatné je, že osoba (společně posuzované osoby) si ho nemohou zvýšit vlastním přičiněním. Zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí zvýšení příjmu

- § vlastní prací,
- § řádným uplatněním nároků a pohledávek,
- § prodejem nebo jiným využitím majetku.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi blíže stanoví, co se rozumí jednotlivými formami vlastního přičinění, stanoví i situace, okruh osob, u nichž se některá forma vlastního přičinění nevyžaduje a vliv snahy osoby na nárok na dávku a její výši.

Celkové sociální a majetkové poměry

V rámci posuzování situace hmotné nouze je správní orgán povinen zjistit a ověřit celkové sociální a majetkové poměry. Zákon upravuje vymezení pojmu celkové sociální poměry s tím, že tyto poměry mohou mít vliv i na hodnocení majetkových poměrů osoby, žádající o dávku v hmotné nouzi.

2.2.3 Mimořádná okamžitá pomoc

Osobám, které se ocitnou v takových situacích, které je nutno bezodkladně řešit, je poskytována mimořádná okamžitá pomoc. Zákon vytipoval pět takových situací.

- První situace může nastat v momentě, kdy osoby sice neplní podmínky hmotné nouze, ale hrozí jim vážná újma na zdraví v případě neposkytnutí pomoci okamžitě. V těchto

případech náleží částka doplňující příjem této osoby do výše existenčního minima. Tato dávka se nazývá **mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví**.

- Druhá situace řeší pomoc osobám, postiženým vážnou mimořádnou událostí, jako např. živelní pohromy, vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení, požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie. V případě mimořádných událostí lze poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc až do výše patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce, tj. pro rok 2007 až do výše 46.890,- Kč. Tato dávka se nazývá **mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí**.
- Třetí situace napomáhá osobám, které nemají dostatečné prostředky, k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. s úhradou poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků. Výše této mimořádné okamžité pomoci se stanovuje až do výše tohoto jednorázového výdaje. Tato dávka se nazývá **mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytných nebo odůvodněných nákladů**.
- Čtvrtá situace pomáhá řešit osobám v hmotné nouzi potřebu nákupu předmětů dlouhodobé potřeby (např. rozbité pračky, ledničky) nebo uhradit odůvodněné náklady, vznikající v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí. V těchto případech náleží částka do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše desetinásobku částky životního minima jednotlivce, tj. pro rok 2007 až do částky 31.260,- Kč. Tato dávka se nazývá **mimořádná okamžitá pomoc osobě v hmotné nouzi na úhradu nezbytného jednorázového výdaje**.
- Pátá situace pomáhá řešení situace osob, ohrožených sociálním vyloučením. Jde např. o osoby vracející se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby z chorobných závislostí. V těchto případech lze poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc ve výši 1.000,- Kč. V průběhu roku může být tato pomoc poskytnuta opakovaně, celkové výše však nesmí překročit čtyřnásobek částky životního minima jednotlivce, tj. pro rok 2007 maximálně částku 12.504,- Kč. Tato dávka se nazývá **mimořádná okamžitá pomoc osobám ohrožených sociálním vyloučením**.

Oprávněná osoba

Okruh oprávněných osob pro mimořádnou okamžitou pomoci je širší než okruh pro příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Kromě osob - oprávněné osoby pro příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, jsou oprávněnými osobami při splnění podmínek rovněž osoby pobývající na území České republiky na základě zákona o pobytu cizinců. V odůvodněných případech – je-li osoba vážně ohrožena na zdraví – může jí být mimořádná okamžitá pomoc poskytnuta, i když pobývá na území České republiky v rozporu se zákonem o pobytu cizinců.

Program individuální motivační postupu

Program individuální motivační postupu sestavuje pracovník příslušného orgánu pomoci v hmotné nouzi s osobami, které jsou ohroženy sociálním vyloučením. Program kromě identifikace klienta a definování důvodů poskytnutí pomoci v hmotné nouzi obsahuje zejména kroky vedoucí k zajištění základních důstojných podmínek pro život (nocleh, ubytování, strava atd.), zajištění zdroje příjmů, osobních dokladů, pracovně-právní dokumentace, zdravotní dokumentace, dokladů o získaném vzdělání, psychické stability jedince, minimalizace vlivu sociálně patologických jevů.

3. Změny : příčiny, důsledky

3.1 Legislativní změny v sociálních dávkách od 1. 1. 2007

Dávky sociální péče jsou vypláceny v přenesené působnosti obecními úřady. Na našem území rozlišujeme tři stupně obecních úřadů, kterým byl svěřen výkon státní správy:

1. stupeň – obecní úřad
2. stupeň – pověřený obecní úřad
3. stupeň – obecní úřad obce s rozšířenou působností

Obecní úřad od 1.1.2007 nerozhoduje o těchto sociálních dávkách:

- § věcné nebo peněžité dávky podle § 8a) odst. 3 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů,
- § příspěvku na společné stravování sociálně potřebným starým a zdravotně postiženým občanům,
- § jednorázových peněžitých a věcných dávek sociálně potřebným těžce zdravotně postiženým a starým občanům na úhradu mimořádných nutných nákladů,
- § příspěvku na individuální dopravu.

V souvislosti s přijetím zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, došlo mimo jiné i ke změně zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Na základě této změny nepřísluší od 1.1.2007 obecnímu úřadu rozhodovat o poskytování dávek sociální péče.

Povinností obecního úřadu po 1. 1. 2007 je poskytovat občanům odbornou pomoc, popřípadě jim poskytnutí dávek sociální péče zprostředkovat.

Pověřený obecní úřad od 1.1.2007 rozhoduje o poskytnutí těchto dávek:

- § příspěvku na živobytí,
- § doplatku na bydlení,
- § mimořádné okamžité pomoci osobě v hmotné nouzi, které hrozí vážná újma na zdraví,
- § mimořádné okamžité pomoci osobě v hmotné nouzi, kterou postihne vážná mimořádná událost (např. živelní pohroma, požár),
- § mimořádné okamžité pomoci osobě v hmotné nouzi na úhradu jednorázového nezbytného výdaje (např. zaplacení správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, vydání duplikátu rodného listu),

- § mimořádné okamžité pomoci osobě v hmotné nouzi na úhradu nákladů spojených s pořízením nezbytných základních předmětů dlouhodobé spotřeby a na základní vybavení domácnosti a odůvodněných nákladů se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte,
- § příspěvku na zvýšené životní náklady občanům těžce zdravotně postiženým,
- § příspěvku na úhradu za užívání bezbariérového bytu a garáže,
- § příspěvku úplně nebo prakticky nevidomým.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností od 1.1.2007 rozhoduje o poskytnutí těchto dávek:

- § příspěvku na živobytí,
- § doplatku na bydlení,
- § mimořádné okamžité pomoci osobě v hmotné nouzi, které hrozí vážná újma na zdraví,
- § mimořádné okamžité pomoci osobě v hmotné nouzi, kterou postihne vážná mimořádná událost (např. živelní pohroma, požár),
- § mimořádné okamžité pomoci osobě v hmotné nouzi na úhradu jednorázového nezbytného výdaje (např. zaplacení správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, vydání duplikátu rodného listu),
- § mimořádné okamžité pomoci osobě v hmotné nouzi na úhradu nákladů spojených s pořízením nezbytných základních předmětů dlouhodobé spotřeby a na základní vybavení domácnosti a odůvodněných nákladů se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte,
- § mimořádné okamžité pomoci osobě v hmotné nouzi, která např. je propuštěna z výkonu vazby nebo výkonu trestu nebo je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti nebo je osobou ohroženou domácím násilím,
- § příspěvku na zvýšené životní náklady občanům těžce zdravotně postiženým,
- § příspěvku na úhradu za užívání bezbariérového bytu a garáže,
- § příspěvku úplně nebo prakticky nevidomým,
- § příspěvku na péči osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby,

dále v rámci péče o těžce zdravotně postižené občany rozhoduje o poskytnutí těchto dávek:

- § jednorázových příspěvků na opatření zvláštních pomůcek občanům tělesně, zrakově a sluchově postiženým,
- § příspěvku na zakoupení, celkovou opravu a zvláštní úpravu motorového vozidla,
- § příspěvku na provoz motorového vozidla,
- § příspěvku na úpravu bytu,
- § mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým,
- § bezúročných půjček občanům, jimž byl přiznán na zakoupení motorového vozidla,
- § příspěvek na individuální dopravu.

Přijetím zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu a zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi došlo s účinností od 1.1.2007 např.

- § k upravení pomoci osobám ohroženým násilím (viz § 74 a, § 74b zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů),
- § ke zrušení důchodu pro bezmocnost,
- § ke zrušení příspěvku při péči o osobu blízkou nebo jinou osobu,
- § ke zrušení dávek sociální péče poskytovaných dle zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů (dávka sociální péče poskytovaná dle ustanovení § 4, příspěvek na výživu dítěte a dávka sociální péče v mimořádných případech).

3.2 Příčiny

Vzhledem k tomu, že zdravotně postiženým občanům se nedostávalo dostatečných finančních prostředků k zajištění sociální pomoci v domácí péči, tyto lidé byli často odkázáni do ústavů, či do domovů pro seniory, což nakonec vedlo k ještě větší finanční zátěži státu. Ti lidé, kteří z morálního hlediska zůstali doma a starali se o osoby zdravotně postižené, se naopak mnohdy dostávali do finanční tísně. Bylo tedy nutné tuto oblast finančně přehodnotit. Proto vznikla nová dávka příspěvek na péči, aby si lidé závislí na pomoci jiné osoby mohli sami dle vlastních představ vybrat sociální péči, buď v rámci svého vlastního domova, či v domovech pro seniory nebo jiném sociálním ústavu.

Na druhou stranu velice často docházelo k častému zneužívání sociálních dávek vyplácených občanům žijícím v sociální potřebnosti. Lidé, kteří nedosahovali životního minima, využívali dávek v sociální potřebnosti. Tyto dávky byly relativně vysoké, a proto určitá část našich spoluobčanů raději zůstávala doma a nechala se živit státem. Práci nehledali, protože se jim dle jejich vlastních slov - nevyplatí pracovat. Proto sociální reforma,

kteřá s účinností od letošního roku začala fungovat, upřednostňuje lidi, kteří se ocitli pod hranicí životního minima, ale snaží se tuto situaci řešit prací oproti lidem, kteří nečinně zůstávají doma.

3.3 Důsledky snížení životního minima

Od 1.1.2007 došlo ke snížení životního minima, což samozřejmě přineslo pro sociální oblast změny nejen u dávek vyplácených obecními úřady, u tzv. dávek hmotné nouze, ale zároveň se změnou životního minima došlo k přehodnocení dávek na úřadech práce oddělení státní sociální podpory.

V návaznosti na životní minimum jsou zde vypláceny, např. přídavky na děti a sociální příspěvek.

U přídavku na dítě po snížení životního minima nedošlo k razantním změnám. Dalo by se říci, že zvýšení nebo snížení přídavku na dítě bylo řádově v desítkách korun.

Tabulka 4 – Přídavky na dítě do 31. 12. 2006

Věk dítěte	Výše přídavku ve výměře		
	zvýšené	základní	snížené
Do 6 let	560 Kč	490 Kč	245 Kč
Od 6 do 10 let	624 Kč	546 Kč	273 Kč
Od 10 do 15 let	740 Kč	647 Kč	324 Kč
Od 15 do 26 let	810 Kč	709 Kč	355 Kč

Pramen: www.mpsv.cz

Tabulka 5 – Přídavky na dítě od 1. 1. 2007

Věk dítěte	Výše přídavku ve výměře		
	zvýšené	základní	snížené
Do 6 let	576 Kč	496 Kč	256 Kč
Od 6 do 15 let	706 Kč	608 Kč	314 Kč
Od 15 do 26 let	810 Kč	698 Kč	360 Kč

Pramen: www.mpsv.cz

U sociálního příspěvku byly změny podstatně vyšší, a to proto, že sociální příspěvek se vypočítává od hranice životního minima. Vzhledem k tomu, že životní minimum od 1.1.2007

pokleslo, sociální příplatek se tedy počítá od nižší hranice, a proto jeho výše od 1.1.2007 ve většině případů stoupla. Rodiny s větším počtem dětí, především rodiny středoškoláků, si od letošního roku mnohdy polepšily i řádově o několik tisíc korun českých. Avšak rodiny pobírající rodičovský příspěvek, rodiny s menšími dětmi, nárok na sociální příplatek ztrácejí. Zmenšil se tedy okruh rodin pobírající tento příplatek, ale jeho vyplácená výše je v konečném důsledku stejná.

V souvislosti se změnou životního minima byla upravena i výše rodičovského příspěvku. Do 31.12.2006 byla výše rodičovského příspěvku odvozena od částky životního minima na výživu a ostatní osobní potřeby rodiče a činila 1,54 násobek této částky, což bylo 3.696,- Kč.

Od 1.1.2007 se výše této dávky od životního minima již neodvívá, ale vypočítává se od výše průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře. Výše rodičovského příplatku za kalendářní měsíc činí od 1.1.2007 do 31.12.2007 částka odpovídající 40 % průměrné měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, v němž se rodičovský příspěvek poskytuje. Letos poprvé tak byl rodičovský příspěvek odvozen od této mzdy za rok 2005 a od ledna 2007 náleží ve výši 7 582 Kč.

4. Komparace sociálních dávek vyplácených do 31. 12. 2006 a od 1.1. 2007

Komparaci sociálních dávek vyplácených do 31.12.2006 a od 1.1.2007 provedu na konkrétních případech spadajících do správního obvodu Městského úřadu Nová Paka. Městský úřad Nová Paka je obec III. stupně – obec s rozšířenou působností.

Do 31.12.2006 byly tímto úřadem měsíčně vypláceny dávky sociální péče přibližně 180 klientům, příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu v počtu 39 klientů, z čehož bylo 29 dospělých osob a 10 dětí. Česká správa sociálního zabezpečení vyplácela zvýšení důchodu pro bezmocnost občanům spadajícím do správního obvodu Nová Paka v počtu 187 osob.

4.1 Dávky pro zdravotně postižené

4.1.1 Dávky pro zdravotně postižené dospělé osoby

Občanům, kteří měli před 1.1.2007 důchod zvýšený pro bezmocnost, se po tomto datu jejich stupeň bezmocnosti automaticky překlopil do stejného stupně závislosti (částečná do lehké, převážná do středně těžké, úplná do těžké). Tomu odpovídá i výše uvedeného příspěvku na péči:

I. stupeň – lehká závislost na pomoci jiné osoby :

Osobám, kterým před 1.1.2007 náležela částečná bezmocnost ve výši 480 Kč, po 1.1.2007 náleží stupeň - lehká závislost ve výši 2 000 Kč.

Index navýšení: 4,166

Od 1.1.2007 bylo na Městském úřadě v Nové Pace překlopeno z celkového počtu 187 osob 111 klientů, kterým do 31.12.2006 náležela částečná bezmocnost. Z těchto 111 osob na 14 lidí pobírala určitá osoba při péči o ně příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu, 97 klientům byl tedy přiznán I. stupeň - lehká závislost na pomoci jiné osoby.

Do 31.12.2006 jim byla prostřednictvím ČSSZ měsíčně vyplácena částka 46 560 Kč.

Od 1.1.2007 jim je prostřednictvím MěÚ Nová Paka měsíčně vyplácena částka 194 000 Kč.

Ještě je nutné podotknout, že osoba pečující o člověka s lehkou závislostí (nebo s původně přiznanou částečnou bezmocností) nebude zdravotně ani důchodově pojištěna (ostatní ano, ale pouze jedna pečující osoba).

II. stupeň – středně těžká závislost na pomoci jiné osoby:

Osobám, kterým před 1.1.2007 náležela převážná bezmocnost ve výši 960 Kč, po 1.1.2007 náleží stupeň - středně těžká závislost ve výši 4 000 Kč.

Index navýšení: 4,166

Taktéž občanům, kteří měli před 1.1.2007 důchod zvýšený pro částečnou bezmocnost ve výši 480 Kč a určitá osoba pobírala při péči o ně příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu ve výši 5 400 Kč, se po tomto datu jejich stupeň bezmocnosti automaticky překlopil do středně těžké závislosti, tj. 4 000 Kč.

Od 1.1.2007 bylo na Městském úřadě v Nové Pace překopáno z celkového počtu 187 osob 47 klientů, kterým do 31.12.2006 náleželo zvýšení důchodu pro převážnou bezmocnost. Z těchto 47 osob na 10 lidí pobírala určitá osoba při péči o ně příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu. Dále bylo na 14 lidí, kterým byl zvýšen důchod pro částečnou bezmocnost a určitá osoba při péči o ně pobírala příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu. Celkem tedy bylo 51 klientům přiznán II. stupeň - středně těžká závislost na pomoci jiné osoby.

Do 31.12.2006 jim byla prostřednictvím ČSSZ měsíčně vyplácena částka 42 240 Kč a prostřednictvím MěÚ Nová Paka jim měsíčně byla vyplácena částka 75 600 Kč. Celková částka, která byla vyplácena z důvodu zdravotního omezení do 31.12.2006 byla 117 840 Kč.

Od 1.1.2007 jim je prostřednictvím MěÚ Nová Paka měsíčně vypláceno 208 000 Kč.

III. stupeň – těžká závislost na pomoci jiné osoby:

Osobám, kterým před 1.1.2007 náležela úplná bezmocnost ve výši 1 700 Kč, po 1.1.2007 náleží stupeň těžká závislost ve výši 8 000 Kč.

Index navýšení: 4,706

Taktéž občanům, kteří měli před 1.1.2007 důchod zvýšený pro převážnou bezmocnost ve výši 960 Kč a určitá osoba pobírala při péči o ně příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu ve výši 5 400 Kč, se po tomto datu jejich stupeň bezmocnosti automaticky překlopil do těžké závislosti, tj. 8 000 Kč.

A zároveň i občanům, kteří měli před 1.1.2007 důchod zvýšený pro úplnou bezmocnost ve výši 1 700 Kč a určitá osoba pobírala při péči o ně příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu ve výši 5 400 Kč, se po tomto datu jejich stupeň bezmocnosti automaticky překlopil do těžké závislosti, tj. 8 000 Kč.

Od 1.1.2007 bylo na Městském úřadě v Nové Pace překlopeno z celkového počtu 187 osob 29 klientů, kterým do 31.12.2006 náleželo zvýšení důchodu pro úplnou bezmocnost. Zároveň na 5 lidí pobírala určitá osoba při péči o ně příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu. Dále bylo na 10 lidí, kterým byl zvýšen důchod pro převážnou bezmocnost a určitá osoba při péči o ně pobírala příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu. Celkem tedy bylo 39 klientům přiznán III. stupeň - těžká závislost na pomoci jiné osoby.

Do 31.12.2006 jim byla prostřednictvím ČSSZ měsíčně vyplácena částka 58 900 Kč a prostřednictvím MěÚ Nová Paka jim měsíčně byla vyplácena částka 81 000 Kč. Celková částka, která byla vyplácena z důvodu zdravotního omezení do 31.12.2006 byla 139 900 Kč.

Od 1.1.2007 jim je prostřednictvím MěÚ Nová Paka měsíčně vypláceno 312 000 Kč.

IV. stupeň – úplná závislost na pomoci jiné osoby:

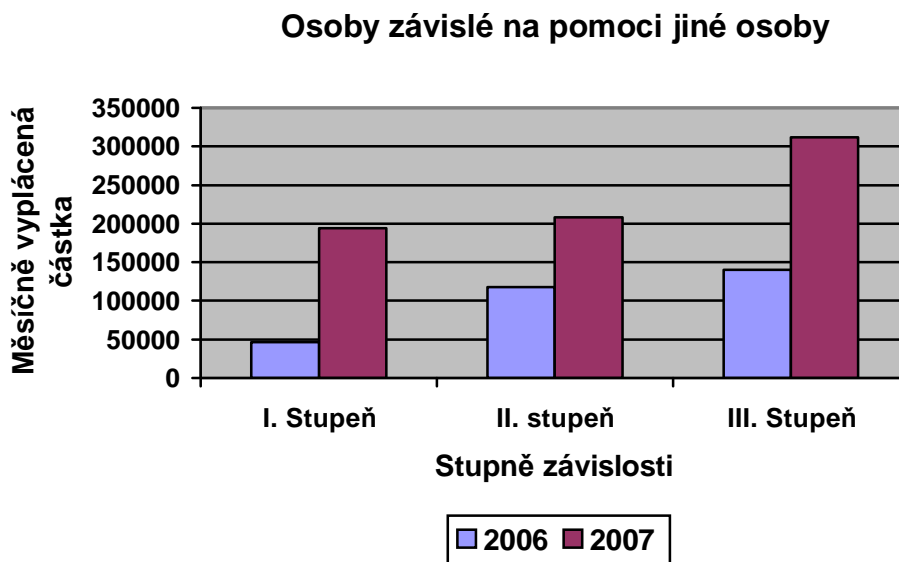
Do čtvrtého stupně – úplná závislost ve výši 11 000 Kč se bezmocnost nepřeklápěla a o tento stupeň může občan požádat až od ledna letošního roku.

Tabulka 6 – Stupně závislosti – výdaje 2006 a 2007

Stupně závislosti	Měsíčně vyplácená částka osobám závislým na pomoci jiné osoby	
	Rok 2006	Rok 2007
I. stupeň závislosti	46 560 Kč	194 000 Kč
II. stupeň závislosti	117 840 Kč	208 000 Kč
III. stupeň závislosti	139 900 Kč	312 000 Kč

Pramen: ze spisů klientů správního obvodu MěÚ Nová Paka

Obrázek 1 – Stupně závislosti - měsíčně vyplácená částka v roce 2006 a 2007

4.1.2 Rodiče pečující o dítě zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči

I. stupeň - lehká závislost na pomoci jiné osoby :

O tento stupeň závislosti ve výši 3 000 Kč může zákonný zástupce požádat od 1.1.2007, poněvadž dítě zdravotně postižené se překlápělo rovnou do III. stupně závislosti.

II. stupeň – středně těžká závislost na pomoci jiné osoby:

I o tento stupeň závislosti ve výši 5 000 Kč může zákonný zástupce požádat od 1.1.2007, poněvadž dítě zdravotně postižené se do tohoto stupně závislosti nepřeklápělo.

III. stupeň – těžká závislost na pomoci jiné osoby:

Rodiče, kteří pečovali před 1.1.2007 o dítě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči, pobírali příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu 5 400 Kč a od 1.1.2007 rodiče na toto dítě pobírají příspěvek na péči ve výši 9 000 Kč.

Do 31.12.2007 prostřednictvím MěÚ Nová Paka bylo vypláceno 10 rodičům zdravotně postižených dětí příspěvek o blízkou nebo jinou osobu v celkové výši 54 000 Kč.

Od 1.1.2007 těmto 10 rodičům opět prostřednictvím MěÚ Nová Paka měsíčně vypláceno 90 000 Kč.

Index navýšení 1,66

IV. stupeň – úplná závislost na pomoci jiné osoby:

Do čtvrtého stupně – úplná závislost ve výši 11 000 Kč se děti se statutem zdravotně postižené nepřeklápěly, a o tento stupeň mohl zákonný zástupce požádat až od ledna letošního roku.

4.2 Dávky v pomoci v hmotné nouzi

4.2.1 Komparace dávek sociální péče s příspěvkem na živobytí a doplatkem na bydlení

Než přistoupím k porovnávání dávek sociální péče s příspěvkem na živobytí a doplatkem na bydlení, ráda bych připomněla, jak se vypočítávaly dávky sociální péče do 31.12.2006.

Dávky sociální péče se vypočítávaly z dvousložkového životního minima:

První část životního minima tvořila výše potřebná k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb občana a byla odstupňována dle věku:

dítě do 6 let	1 750 Kč
dítě od 6 let do 10 let	1 950 Kč
dítě od 10 let do 15 let	2 310 Kč
dítě od 15 let do 26 let	2 530 Kč
ostatní	2 400 Kč

Druhou část životního minima tvořila částka potřebná k zajištění nezbytných nákladů na domácnost a byla rozčleněna dle počtu osob společně žijících v dané domácnosti:

jednotlivec	2 020 Kč
dvoučlenná domácnost	2 630 Kč
tří nebo čtyřčlenná domácnost	3 260 Kč
pětičlenná a více členná domácnost	3 660 Kč

Dávka sociální péče byla tvořena jako součet všech částek potřebných k zajištění výživy a ostatních osobních potřeb všech společně posuzovaných osob a částky potřebné k zajištění nezbytných nákladů na domácnost. Tato výsledná výše mohla být navýšena z důvodu dietního stravování nebo z důvodu zdravotního postižení, pokud byly občanovi přiznány mimořádné výhody třetího stupně. Správnímu orgánu byla také dána možnost při posuzování nezbytných nákladů na domácnost zohlednit skutečné náklady na domácnost. Tato skutečnost se často používala zvláště u osob žijících ve společné domácnosti např. s rodiči, popř. s jinými osobami. Do 31.12.2006 byli tito jednotlivci posuzováni samostatně, ale u

nezbytných nákladů na domácnost se jim zohlednily pouze skutečné náklady na provoz domácnost, a to proto, že jim byla zohledněna nižší částka, než jim náležela ze zákona pro jednotlivce. Taktéž opačně u rodin, kteří měli vyšší náklady na domácnost, mohli být tyto skutečné náklady s ohledem na zdraví dětí zohledněny ve vyšší částce než stanovil zákon. Praxí ale bylo, pokud se rodině zohlednily vyšší nezbytné náklady na domácnost, tak pouze na dobu třech měsíců, kdy jim byl dán časový prostor na sehnání si zaměstnání, které by pokrylo tyto vyšší náklady. Pokud tak neučinily, po třech měsících jim vyšší nezbytné náklady již nebyly zohledněny a náležela jim částka stanovená zákonem.

Ted' již přistoupím k porovnání dávek sociální péče s příspěvkem na živobytí a doplatkem na bydlení, nejdříve si klienty rozdělím do dvou základních skupin. První skupinou jsou jednotlivci a bezdětné dvojice a druhou skupinu tvoří rodiny s nezaopatřenými dětmi, popřípadě rodič samoživitel s jedním či více nezaopatřenými dětmi.

4.2.1.1 Komparace dávek sociální péče s příspěvkem na živobytí a doplatkem na bydlení pro jednotlivce a bezdětné dvojice

V obvodu, ve kterém pracuji mám na starosti 53 jednotlivců a 7 bezdětných dvojic.

Před porovnáním této skupiny si danou skupinu rozdělím na dvě části, a to podle toho zda od úřadu práce oddělení státní sociální podpory pobírají příspěvek na bydlení. Jak již jsem v teoretické části napsala. Podmínkou pro doplatek na bydlení je ze zákona stanovena podmínka, že daný občan musí pobírat příspěvek na bydlení, jinak na dávku doplatek na bydlení nemá nárok, pokud se nejedná o osobu zvlášť vhodného zřetele.

Nejdříve zhodnotím klienty, kteří tento zmiňovaný příspěvek na bydlení nepobírají.

V mém obvodu se nachází 40 jednotlivců a 6 bezdětných párů, kteří příspěvek na bydlení od ÚP – SSP nepobírají. Z této skupiny je 34 jednotlivců v evidenci uchazečů o zaměstnání již bez nároku na podporu v nezaměstnanosti a 4 jednotlivci v evidenci uchazečů o zaměstnání s nárokem na podporu v nezaměstnanosti, 6 bezdětných dvojic taktéž v evidenci uchazečů o zaměstnání již bez nároku na podporu v nezaměstnanosti a 2 jednotlivci, kteří byli sankčně vyřazeni z evidence úřadu práce.

Tabulka 7 – Jednotlivci a bezdětné páry bez příspěvku na bydlení od ÚP – SSP

Klienti	Dávka sociální péče	Příspěvek na živobytí	Index
1. jednotlivec žijící sám bez PvN	3 297 Kč (2 400 + 897)	3 126 Kč	0,95
2. jednotlivec žijící sám bez PvN	3 964 Kč (2 400 + 1 564)	3 126 Kč	0,79
3. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 224 Kč (2400 + 1 824)	3 126 Kč	0,74
4. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 200 Kč (2400 + 2 000)	3 126 Kč	0,74
5. jednotlivec žijící sám bez PvN	3 862 Kč (2400 + 1 462)	3 126 Kč	0,81
6. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 290 Kč (2400 + 1 890)	3 126 Kč	0,73
7. jednotlivec žijící sám bez PvN	6 124 Kč (2 400 + 2 824 + 900) navýšení o dietu	4 206 Kč navýšení o dietu	0,69
8. jednotlivec žijící sám bez PvN	5 320 Kč (2 400 + 2 020 + 900) navýšení o dietu	4 206 Kč navýšení o dietu	0,79
9. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 490 Kč (2400 + 2 090)	3 126 Kč	0,70
10. jednotlivec žijící sám bez PvN	3 200 Kč (2 400 + 800)	3 126 Kč	0,98
11. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 200 Kč (2 400 + 1 800)	3 126 Kč	0,74
12. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 400 Kč (2 400 + 2 000)	3 126 Kč	0,71
13. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 320 Kč (2 400 + 1 920)	3 126 Kč	0,72
14. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 420 Kč (2 400 + 2 020)	3 126 Kč	0,71
15. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 420 Kč (2 400 + 2 020)	3 126 Kč	0,71

16. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 420 Kč (2 400 + 2 020)	3 126 Kč	0,71
17. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 420 Kč (2 400 + 2 020)	3 126 Kč	0,71
18. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 420 Kč (2 400 + 2 020)	3 126 Kč	0,71
19. jednotlivec žijící sám bez PvN	4 420 Kč (2 400 + 2 020)	3 126 Kč	0,71
20. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	2 758 Kč (2400 + 358 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
21. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	3 097 Kč (2400 + 697 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
22. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	3 295 Kč (2400 + 895 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
23. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	3 520 Kč (2400 + 1 120 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
24. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	4 200 Kč (2400 + 2 000 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
25. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	2 883 Kč (2400 + 483 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
26. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	3 254 Kč (2400 + 854 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
27. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	3 288 Kč (2400 + 888 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
28. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	3 224 Kč (2400 + 824 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
29. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	3 735 Kč (2 400 + 1 335 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
30. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	2 400 Kč (2 400 + 0)	0 Kč nemá nárok	0
31. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	3 057 Kč (2 400 + 657 Kč)	0 Kč nemá nárok	0
32. jednotlivec žijící s rodiči bez PvN	2 658 Kč (2 400 + 258 Kč)	0 Kč nemá nárok	0

33. jednotlivec bez přístřeší bez PvN	2 400 Kč (2 400 + 0)	3 126 Kč	1,3
34. jednotlivec bez přístřeší bez PvN	2 400 Kč (2 400 + 0)	3 126 Kč	1,3
35. jednotlivec osoba žijící sama s PvN + dieta	370 Kč (2 400 + 2 020 + 900 – - 4 950)	727 Kč	1,96
36. jednotlivec osoba žijící sama s PvN	1 370 Kč (2 400 + 2 020 - 3 050)	1 308 Kč	0,95
37. jednotlivec osoba žijící sama s PvN	1 470 Kč (2 400 + 2 020 - 2 950)	1 356 Kč	0,92
38. jednotlivec osoba žijící sama s PvN	1 820 Kč (2 400 + 2 020 - 2 600)	1 545 Kč	0,85
39. bezdětný pár bez PvN	6 800 Kč (2 400 + 2 400 + 2 000)	5 480 Kč	0,81
40. bezdětný pár bez PvN	7 800 Kč (2 400 + 2 400 + 3 000)	5 480 Kč	0,70
41. bezdětný pár bez PvN	7 650 Kč (2 400 + 2 400 + 2 850)	5 480 Kč	0,72
42. bezdětný pár bez PvN	8 430 Kč (2 400 + 2 400 + 2 630 + + 1 000) dieta	6 560 Kč	0,78
43. bezdětný pár	7 430 Kč (2 400 + 2 400 + 2 630)	5 480 Kč	0,74
44. bezdětný pár	7 430 Kč (2 400 + 2 400 + 2 630)	5 480 Kč	0,74
45. jednotlivec sankčně vyřazen	1 500 Kč náleží dávka sociální péče v mimořádných případech	0 Kč nemá nárok	0
46. jednotlivec sankčně vyřazen	1 500 Kč náleží dávka sociální péče v mimořádných případech	0 Kč nemá nárok	0

Pramen: ze spisů klientů správního obvodu MěÚ Nová Paka

Průměrný index: 0,57

Zhodnocení:

Jak již vyplynulo z předcházející tabulky, nový zákon u jednotlivců a bezdětných dvojic, kteří od úřadu práce oddělení státní sociální podpory nepobírají příspěvek na bydlení způsobil, že 93,5 % klientům se od nového roku nárok na příspěvek na živobytí snížil, popř. zanikl nárok úplně.

U osob žijících ve společné domácnosti s jinými osobami, především s rodiči, kteří jsou výdělečně činní, zanikl nárok na příspěvek na živobytí zcela, a to proto, že od nového roku se změnil okruh společně posuzovaných osob. Do 31.12.2006 zletilá osoba po ukončení studia, pokud se ocitla v evidenci úřadu práce bez nároku na podporu v nezaměstnanosti a požádala o dávku sociální péče, nárok jí vznikl. Od 1.1.2007 již tento klient patří do okruhu společně posuzovaných osob s ostatními osobami žijící ve společné domácnosti, kde rodiče bývají výdělečně činní a ze zákona o rodině mají i nadále vyživovací povinnost vůči svým dětem. Toto se samozřejmě stalo velkou nevolí především absolventů, kteří po ukončení studia se nechali zaevidovat na úřadě práce a na příslušném obecním úřadě požádali o dávku sociální péče. Dávku sociální péče považovali za jakési „kapesné“ a nějaký čas si užívali života. Toto již od ledna letošního roku nelze a absolventi jsou pod větším tlakem shánět si zaměstnání. Samozřejmě, že to neplatí jen pro absolventy, ale i pro ostatní bezdětné klienty žijící ve společné domácnosti se svými rodiči, popř. i obráceně, kdy je rodič v evidenci úřadu práce a žije se svým potomkem, který je výdělečně činný.

Další skupinou, kteří nárok na příspěvek na živobytí ztratily zcela jsou osoby, kteří jsou sankčně vyřazeni z evidence úřadu práce. Tyto klienti se již dle nového zákona nenacházejí v hmotné nouzi, a proto jim nelze poskytnout dávku pomoci v hmotné nouzi.

Skupina 6,5 % klientů si se změnou zákona polepšila, tuto skupinu v tomto konkrétním případě tvořily dvě osoby žijící bez příštířeší a zároveň splňovaly podmínku evidence na úřadě práce a jedna osoba, která pobírala od úřadu práce podporu v nezaměstnanosti a zároveň měla vysoké náklady na provoz domácnosti .

Druhou základní skupinu, kde provedu komparaci dávek sociální péče s dávkami hmotné nouze, tvoří klienti, kteří od úřadu práce oddělení státní sociální podpory pobírají příspěvek na bydlení. Tito klienti mají nárok na příspěvek na živobytí, ale i na doplatek na bydlení.

Do této skupiny v mém obvodu patří 21 jednotlivců a 1 bezdětný pár, kteří jsou zároveň v evidenci úřadu práce a již bez nároku na podporu v nezaměstnanosti.

Tabulka 8 – Jednotlivci a bezdětné páry s příspěvkem na bydlení od ÚP – SSP

Klienti	Dávka sociální péče	Příspěvek na živobytí	Doplatek na bydlení	Index
1.jednotlivec žijící sám s PnB	3 353 Kč (2 400 + 2 020 – 1 067)	3 126 Kč	603 Kč	1,11
2.jednotlivec žijící sám s PnB	3 121 Kč (2 400 + 2 020 – 1 299)	3 126 Kč	978 Kč	1,31

3.jednotlivec žijící sám s PnB	3 383 Kč (2 400 + 2 020 – 1 037)	3 126 Kč	180 Kč	0,98
4.jednotlivec žijící sám s PnB	3 121 Kč (2 400 + 2 020 – 1 299)	3 126 Kč	534 Kč	1,17
5.jednotlivec žijící sám s PnB	3 717 Kč (2 400 + 2 020 – 703)	3 126 Kč	1 087 Kč	1,13
6.jednotlivec žijící sám s PnB	2 797 Kč (2 400 + 2 020 – 1 623)	3 126 Kč	2 729 Kč	2,09
7.jednotlivec žijící sám s PnB	3 325 Kč (2 400 + 2 020 – 1 095)	3 126 Kč	459 Kč	1,08
8. jednotlivec žijící sám s PnB	3 432 Kč (2 400 + 2 020 – 988)	3 126 Kč	596 Kč	1,08
9. jednotlivec žijící sám s PnB	3 611 Kč (2 400 + 2 020 – 809)	3 126 Kč	582 Kč	1,14
10.jednotlivec žijící sám s PnB	3 263 Kč (2 400 + 2 020 – 1 157)	3 126 Kč	685 Kč	1,17
11.jednotlivec žijící sám s PnB	3 164 Kč (2 400 + 2 020 – 1 256)	3 126 Kč	932 Kč	1,28
12.jednotlivec žijící sám s PnB	3 460 Kč (2 400 + 2 020 – 996)	3 126 Kč	328 Kč	1,00
13.jednotlivec žijící sám s PnB	3 146 Kč (2 400 + 2 020 – 1 274)	3 126 Kč	602 Kč	1,18
14.jednotlivec žijící sám s PnB	3 663 Kč (2 400 + 2 020 – 757)	3 126 Kč	245 Kč	0,92
15.jednotlivec žijící sám s PnB	3 528 Kč (2 400 + 2 020 – 892)	3 126 Kč	622 Kč	1,06
16.jednotlivec žijící sám s PnB	3 459 Kč (2 400 + 2 020 – 961)	3 126 Kč	364 Kč	1,00
17.jednotlivec žijící sám s PnB	3 557 Kč (2 400 + 2 020 – 863)	3 126 Kč	298 Kč	0,96
18.jednotlivec žijící sám s PnB	3 658 Kč (2 400 + 2 020 – 762)	3 126 Kč	415 Kč	0,97
19.jednotlivec žijící sám s PnB	3 923 Kč (2 400 + 2 020 – 497)	3 126 Kč	0 Kč nízké náklady	0,80

20.jednotlivec žijící sám s PnB	4 039 (2 400 + 2 020 – 381)	3 126 Kč	0 Kč nízké náklady	0,77
21.jednotlivec žijící sám s PnB	3 524 Kč (2 400 + 2 020 – 896)	3 126 Kč	0 Kč nízké náklady	0,89
22.bezdětný pár s PnB	5 712 Kč (2 400 + 2 400 – 2 630 – 1 718)	5 480 Kč	1 109 Kč	1,15

Pramen: ze spisů klientů správního obvodu MěÚ Nová Paka

Průměrný index: 1,10

Zhodnocení:

Jak již vyplynulo z předcházející tabulky, nový zákon u jednotlivců a bezdětných dvojic pobírajících od úřadu práce oddělení státní sociální podpory příspěvek na bydlení způsobil, že 59 % klientů si od nového roku polepšilo, 32 % klientů si mírně pohoršilo a 9 % klientům sociální dávka zůstala přibližně stejná.

I přestože od letošního roku došlo ke snížení životního minima především z toho důvodu, že ze životního minima byla odňata složka kompenzující náklady na provoz domácnosti, ale zároveň vznikla dávka nová – doplatek na bydlení, která je přímo poskytována k zajištění úhrad s provozem domácnosti, dalo by se říci, že původně zamýšlené celkové snížení dávek vedlo k jeho mírnému zvýšení.

Pokud se podrobněji podívám na těchto 22 klientů, tak těm, kterým se sociální dávka od nového roku zvýšila, popřípadě zůstala na přibližně stejné úrovni, tj. 15 klientů, jsou ti, kteří žijí v legálním bytě, řádně měsíčně hradí veškeré náklady s provozem domu, či bytu a tyto doklady o veškerých zaplacených platbách jsou schopni na požádání správního orgánu doložit.

Zbývajícím 7 klientům od nového roku sociální dávky poklesly, byť žijí v legálním bytě, poněvadž jim je poskytován příspěvek na bydlení od úřadu práce oddělení státní sociální podpory, ale náklady na provoz tohoto domu, či bytu mají nízké, popřípadě nejsou schopni doložit veškerou výši plateb s pojených s bydlením.

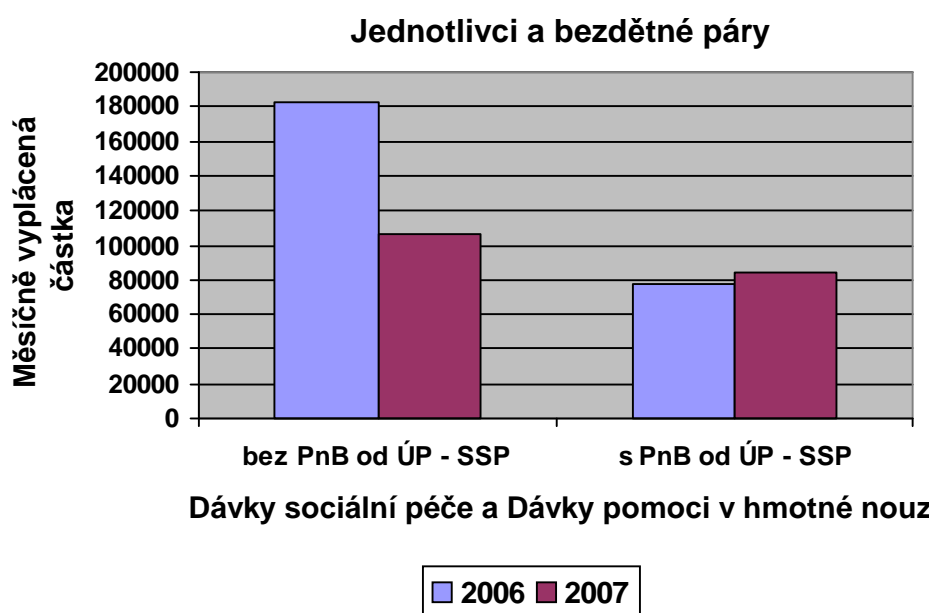
Pokud porovnáám obě základní skupiny jednotlivců a bezdětných párů, jak jsem již v prvopočátku rozdělila dle toho, zda pobírají příspěvek na bydlení od úřadu práce oddělení státní sociální podpory, musím konstatovat, že ti, kteří tento příspěvek pobírají a zároveň řádně platí veškeré platby spojené s bydlením si od letošního roku mírně polepšily. Ti, co tento příspěvek nepobírají, jsou většinou od nového roku společně posuzováni s jinými osobami nebo nežijí v legálním bytě. Tato skupiny si ve výši sociální dávky pohoršila, popřípadě nárok na sociální dávky zanikl zcela.

Tabulka 9 – Jednotlivci a bezdětné páry – výdaje 2006 a 2007

Klienti	Měsíčně vyplácená částka jednotlivcům a bezdětným párům	
	Rok 2006	Rok 2007
bez příspěvku na bydlení	182 150 Kč	106 702 Kč
s příspěvkem na bydlení	77 956 Kč	84 474 Kč

Pramen: ze spisů klientů správního obvodu MěÚ Nová Paka

Obrázek 2 – Jednotlivci a bezdětné páry – měsíčně vyplácená částka v roce 2006 a 2007

4.2.1.2 Komparace dávek sociální péče s příspěvkem na živobytí a doplatkem na bydlení pro rodiny s nezaopatřenými dětmi

V obvodu, ve kterém pracuji mám na starosti 15 rodin s nezaopatřenými dětmi. Tuto skupinu tvoří 5 rodin, které pobírají od úřadu práce oddělení státní sociální podpory příspěvek na bydlení a 10 rodin, který tento příspěvek nepobírají.

U dávky sociální péče jsou přídavky na děti a sociální příplatek přepočteny do aktuální výše letošního roku, a to z toho důvodu, aby bylo lépe rozpoznatelné, zda změna zákona přinesla avizované snížení dávek pomoci v hmotné nouzi.

Tabulka 10 – Rodiny

Klienti	Dávka sociální péče	Příspěvek na živobytí	Doplatek na bydlení	Index
1.rodina	7 910 Kč	6 548 Kč	283 Kč	0,86
2. rodina	4 437 Kč	3 386 Kč	499 Kč	0,87
3. rodina	14 180 Kč	10 377 Kč	184 Kč	0,74
4. rodina	8 156 Kč	6 952 Kč	195 Kč	0,88
5. rodina	7 580 Kč	5 978 Kč	256 Kč	0,82
6. rodina	6 420 Kč	5 018 Kč	0 Kč	0,78
7. rodina	10 130 Kč	5 883 Kč	0 Kč	0,58
8. rodina	11 548 Kč	9 232 Kč	0 Kč	0,80
9. rodina	4 232 Kč	2 245 Kč	0 Kč	0,53
10. rodina	3 482 Kč	0 Kč	0 Kč	0
11. rodina	7 526 Kč	0 Kč	0 Kč	0
12. rodina	10 296 Kč	0 Kč	0 Kč	0
13. rodina	8 564 Kč	0 Kč	0 Kč	0
14. rodina	5 358 Kč	0 Kč	0 Kč	0
15. rodina	4 632 Kč	0 Kč	0 Kč	0

Pramen: ze spisů klientů správního obvodu MěÚ Nová Paka

Průměrný index: 0,45

Zhodnocení:

Jak již vyplynulo z předcházející tabulky, nový zákon u rodin způsobil, že 60 % rodin si v novém roce finančně pohoršilo, 40 % rodin již na nárok na dávky v hmotné nouzi nedosáhl a ani v jednom případě nedošlo ke zvýšení sociální dávky. Toto samozřejmě vedlo k velké nelibosti občanů.

Důvodem, proč zanikl 40 % nárok na dávky zcela, byl ten, že se změnil okruh společně posuzovaných lidí. Do konce roku 2006 byla rodina započítávána vždy samostatně, od letošního roku se do okruhu dostaly další osoby žijící s danou rodinou ve společné domácnosti, které měly příjem, jako např. matka, či otec pobírající starobní důchod od ČSSZ.

Některé rodiny se samozřejmě snažily tvrdit, že sice žijí s jedním rodičem v domácnosti, ale společně sním nehopodaří. Toto tvrzení však dle zákona nelze brát v potaz, protože dle výkladu ministerstva práce a sociálních věcí osoby žijící v jedné bytové jednotce hradící společně společné náklady na domácnost se považují za jeden celek. Některé rodiny šly až tak daleko, že se snažily těmto osobám mající příjem změnit trvalý pobyt. S tím však na matrice nepochodily, poněvadž se jim nepodařilo prokázat, že skutečně v dané domácnosti s nimi nežijí, a proto změnu trvalého pobytu na ohlašovnu Městského úřadu Nová Paka nebylo možné provést.

60 % rodin se nárok na dávku snížil, což vedlo k tomu, že někteří se intenzivněji snaží sehnat práci, aby zajistili dostatek finančních prostředků. Avšak v mém obvodě zůstávají tři

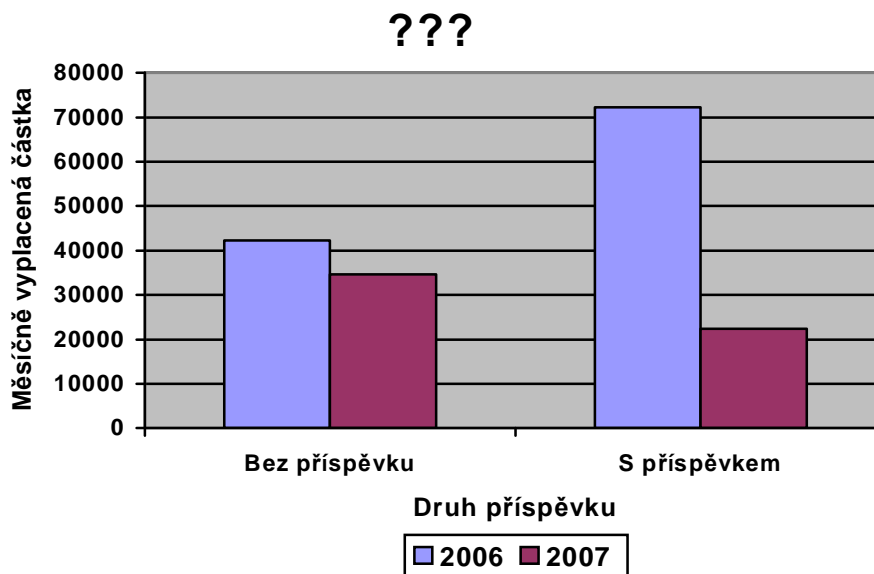
rodiny, které se i nadále práci vyhýbají a snaží se přežít v horších sociálních podmínkách i nadále.

Tabulka 11 – Rodiny – výdaje 2006 a 2007

Rodiny	Měsíčně vyplácená částka rodinám	
	Rok 2006	Rok 2007
bez příspěvku na bydlení	42 263 Kč	34 658 Kč
s příspěvkem na bydlení	72 188 Kč	22 378 Kč

Pramen: ze spisů klientů správního obvodu MěÚ Nová Paka

Obrázek 3 – Rodiny – měsíčně vyplácená částka v roce 2006 a 2007

4.2.2 Mimořádná okamžitá pomoc

4.2.2.1 Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví

Tato dávka mimořádné okamžité pomoci v podstatě nahradila dávku sociální péče v mimořádných případech poskytované dle zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti. Občanovi, který neplnil podmínky sociální potřebnosti, neměl tedy nárok na klasickou dávku sociální péče, mohla být do 31.12.2006 poskytnuta tato dávka. V roce 2006 byla poskytována třem osobám, dvě osoby, které byly sankčně vyřazeny z evidence úřadu práce a osobě rumunské národnosti, která se v polovině devadesátých let z důvodu českého původu vrátila do České republiky. Výše sociální dávky v mimořádných případech v roce 2006 byla na doporučení nadřízeného správního orgánu 1 500 Kč. Od ledna letošního roku, výše jmenovaným dvěma osobám, které byly sankčně vyřazeny, mimořádná okamžitá pomoc

nebyla poskytnuta pro trvalou nespolupráci. Osobě rumunské národnosti, které je již 75 let, byla udělena výjimka zvláště vhodného zřetele a místo okamžité pomoci z důvodu vážné újmy na zdraví jí byl poskytnut příspěvek na živobytí ve výši 3 126 Kč.

4.2.2.2 Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí.

Tato dávka mimořádné okamžité pomoci nahradila dávku dle § 51 vyhlášky 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon ČNR o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení a byla poskytována občanům, kteří se přechodně ocitli v mimořádných obtížných poměrech nebo v nich žili. V roce 2006 byla poskytnuta pouze jedné osobě z důvodu místních záplav ve výši 15 000 Kč. V letošním roce tato dávka mimořádné okamžité pomoci nebyla žádnému klientovi ve správním obvodě Nová Paka poskytnuta. Tato dávka však v letošním roce po orkánu Cyrill byla mnohokrát použita v jiných místech naší republiky.

4.2.2.3 Mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytných nebo odůvodněných nákladů

Tato dávka je naprosto nová. V letošním roce Městský úřad Nová Paka požádal pouze jeden klient o tuto dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu nedostatečných finančních prostředků k zajištění nového občanského průkazu. Byla mu poskytnuta ve výši 100 Kč.

4.2.2.4 Mimořádná okamžitá pomoc osobě v hmotné nouzi na úhradu nezbytného jednorázového výdaje

Tato dávka mimořádné okamžité pomoci nahradila dávku dle § 23 vyhlášky 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon ČNR o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení a byla poskytována rodičům nezaopatřených dětí, těhotným ženám a nezaopatřeným dětem na úhradu nezbytného jednorázového výdaje.

V roce 2006 byla poskytnuta tato dávka sociální péče 10 rodinám. Jednalo se o zakoupení jedné ledničky, jedné pračky, jednoho sporáku, čtyřikrát byl poskytnut příspěvek dítěti na tábor a třikrát na školní potřeby v celkové výši 28 500 Kč.

O ledna do dubna letošního roku jsem ve svém obvodě poskytla tuto dávku mimořádné okamžité pomoci jen dvakrát, a to ve výši 3 000 Kč na školní výlet pro studenta střední školy jehož rodina dlouhodobě žije těsně nad hranicí hmotné nouze a ve výši 3 000 Kč matce

samoživitelce pečující o sedmiletého syna, která byla do 31.12.2006 doplácena dávkami sociální péče a zároveň se snažila na čtyři hodiny denně pracovat.

4.2.2.5 Mimořádná okamžitá pomoc ohrožených sociálním vyloučením

Tato dávka mimořádné okamžité pomoci nahradila dávku dle § 54 vyhlášky 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon ČNR o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení a byla poskytována především osobám propuštěným z výkonu trestu odnětí svobody.

V roce 2006 byla propuštěným tato dávka poskytována až do výše 1 000 Kč s přihlédnutím na úložné. Vyplacena byla 14 klientům v celkové výši 9 128 Kč.

Od ledna do dubna letošního roku již byla tato dávka mimořádné okamžité pomoci poskytnuta 5 propuštěným z výkonu a poněvadž se dle nového zákona již nepřihlíží k úložnému, musela jim být poskytnuta ve výši 1 000 Kč. Vzhledem k tomu, že se již připravuje novela současných zákonů, bude v ní zahrnuta opět zahrnuta možnost přihlédnutí k úložnému a výše dávky bude opět až do 1 000 Kč.

5. Ekonomické a sociální důsledky

5.1 Ekonomické a sociální důsledky s přijetím zákona o sociálních službách

V letošním roce došlo v České republice k překlopení 210 000 bezmocností na příspěvek na péči. Jak jsme již z komparace sociálních dávek zjistili, se změnou zákona se lidem sociálně závislým na pomoci jiné osoby dostalo více finančních prostředků na zakoupení sociálních služeb.

Ministerstvo práce a sociálních věcí se však při přípravě nového zákona zamýšlelo, že se se zvýšením finančních prostředků osobám závislým na pomoci jiné osoby žijících v ústavech, po obdržení vyšších finančních prostředků v podobě příspěvku na péči, přesunou do domácího prostředí. To se však nestalo a lidé i nadále zůstávají v těchto zařízeních.

Sociální oblast má velký finanční dopad na rozpočet České republiky a způsobuje další finanční zadlužování státu.

Obcím III. stupně je každý měsíc zasílán příspěvek na výkon státní správy ve výši jedné dvanáctiny požadovaného příspěvku na péči. V měsících lednu, únoru i březnu byly dotace na příspěvek na péči a dotace na výkon státní správy uvolněny po 1 mld. Kč měsíčně, v dubnu byly uvolněny dotace dle konkrétních požadavků obce. K tomu bylo ještě v měsíci únoru rozděleno 200 mil. Kč na výkon státní správy při zabezpečení agend v neinvestičních nákladech. Po zbývajícím část roku budou dotace na výkon státní správy a dotace na příspěvek na péči uvolňovány jednou dvanáctinou předpokladu a v roce 2008 se budou peníze uvolňovat dle skutečnosti z roku 2007.

Na Městský úřad Nová Paka bylo od ledna do dubna letošního roku převedeno 4 245 000 Kč, které slouží pro výplatu příspěvku na péči.

Zároveň ministerstvo práce a sociálních věcí poskytlo dle požadavků konkrétní obce na každého pracovníka pracujícího v sociální oblasti počítač s tiskárnou, a pokud na obec připadlo alespoň šest počítačů, tak obce mohly získat i kopírku a frankovací stroj.

Městský úřad Nová Paka obdržel v prosinci minulého roku na tři pracovnice v sociálních službách tři nové počítače s tiskárnami.

5.2 Ekonomické a sociální důsledky s přijetím zákona o pomoci v hmotné nouzi

S přijetím zákona o pomoci v hmotné nouzi došlo ke snížení celkového počtu klientů, kteří jsou závislí na těchto dávkách, tím i ke snížení finančních prostředků vynaložených na vyplácení sociálních dávek. V některých regionech došlo ke snížení počtu klientů až o 50 %.

Na Městském úřadě Nová Paka se snížil počet klientů o 25 % a snížení finančních prostředků o 34 %.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi byl dobrým krokem ke snížení výdajů v sociálních dávkách vyplácenými městskými úřady. Zvláště tím, že se změnil okruh společně posuzovaných osob. Početnější více generační rodiny mnohdy ztrácejí nárok na dávky, poněvadž se v tomto okruhu společně posuzovaných osob nacházejí ti, co mají příjem, buď z ČSSZ nebo od úřadu práce oddělení státní sociální podpory, kde od nového roku pobírají zvýšený rodičovský příspěvek, či sociální příplatek. Dále absolventi, kteří byli hlavně od září každého roku značnou zátěží sociálního systému. Nyní jsou společně posuzováni se svými rodiči, popřípadě sourozenci, v rodině se většinou nachází příjem od ostatních společně posuzovaných osob, a proto již tito absolventi nespádají do sociální sítě. Pod tlakem svých rodičů pak rychleji najdou zaměstnání.

Také lidem, kteří sice jsou příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi, ale snaží se svoji situaci řešit alespoň příležitostnou prací nebo s ohledem na děti, či zdraví pracují na zkrácený pracovní úvazek, nový zákon umožnil, že se jim do dávek hmotné nouze započítává příjem v 70 % nebo 80 % výši příjmu, dle stanovení zákona. Tito lidé jsou pak zvýhodněni od ostatních, často pasivních klientů..

Ulehčit rozhodování lidem, kteří volí mezi prací za nízký plat a životem na sociálních dávkách, by však mohl především ještě větší rozdíl mezi minimální mzdou a životním minimem, který by lidi motivoval k práci. Z poznatků vyplývá, že lidé, kteří se dlouhodobě spokojují se životním minimem a dalšími sociálními dávkami, jsou buď v regionu s bezvýhodnou nezaměstnaností, nebo takoví, kteří hledají cestu, jak si k dávkám různě přivydělat, zpravidla načerno.

Minimální mzda se letos v lednu zvýšila z loňských 7 955 Kč na 8 000 Kč. Odbory navrhovaly růst na 8 500 Kč. Podle nich by minimální mzda neměla klesnout pod 40 % průměrné mzdy, která ve třetím čtvrtletí letošního roku byla těsně pod 20 000 Kč.

Na Městský úřad Nová Paka bylo od ledna do dubna letošního roku převedeno 5 820 000 Kč, které slouží pro výplatu dávek pomoci v hmotné nouzi. A zároveň na tři pracovnice, kteří jsou zaškoleny v oblasti pomoci v hmotné nouzi nový počítač s tiskárnou, a protože i

s pracovníci v sociálních službách je dohromady šest osob, poskytlo ministerstvo práce a sociálních věcí kopírku a frankovací stroj. To vše v odhadované ceně 250 000 Kč.

6. Souhrn výsledků

V této bakalářské práci jsem provedla komparaci sociálních dávek vyplácených do roku 2006 s dávkami vyplácenými po změně zákona v prvním čtvrtletí 2007.

Podíváme-li se na dávky pro občany závislé na pomoci jiné osoby, můžeme konstatovat, že se se změnou zákona těmto lidem dostalo více finančních prostředků, větší možnosti seberealizace, možnosti rozhodnout se jaké sociální služby si klient sjedná, zda budou vykonávány v domácím prostředí, či raději zvolí pobyt v některém sociálním ústavu.

Tabulka 12 – Stupně závislosti – výdaje 2006 a 2007

Stupně závislosti	Měsíčně vyplácená částka osobám závislým na pomoci jiné osoby	
	Rok 2006	Rok 2007
I. stupeň závislosti	46 560 Kč	194 000 Kč
II. stupeň závislosti	117 840 Kč	208 000 Kč
III. stupeň závislosti	139 900 Kč	312 000 Kč

Pramen: ze spisů klientů správního obvodu MěÚ Nová Paka

Tuto změnu sociálního systému bych hodnotila kladně do té míry, že finanční kompetence byla poskytnuta osobám nemocným, bezbranným, či jinak závislým na pomoci jiných lidí. Tito lidé však nepobírají jen příspěvek na péči, ale mnohdy k tomu pobírají další sociální dávky jako například roční příspěvek na provoz motorového vozidla (dle stupně přiznaných mimořádných výhod a dle toho, zda k dopravě používají jednostopé nebo dvoustopé motorové vozidlo - výše tohoto příspěvku je u osob, které je přiznán II. stupeň mimořádných výhod 2 300 Kč u jednostopého motorového vozidla a 6 000 Kč u dvoustopého motorového vozidla a u osob, které je přiznán III. stupeň mimořádných výhod ve výši 4 200 Kč u jednostopého motorového vozidla a 9 900 Kč u dvoustopého motorového vozidla), příspěvek na individuální dopravu nebo měsíční příspěvek na zvýšené životní náklady (maximální výše tohoto příspěvku je 200 Kč). Neopomenutelnou část také tvoří náklady za poštovní služby, kdy cena jedné složky činí 22 Kč. Zde bych skutečně navrhovala zrušení alespoň příspěvku na zvýšené životní náklady, není to tak razantní snížení a přitom většina klientů se bez této finanční částky bez jakýchkoli finančních problémů obejde. Pokud se tato suma za zvýšené životní náklady vezme celkově včetně poštovního, je to částka skutečně

vysoká. Jen ve správním obvodu Nová Paka činí výše této dávky za první čtvrtletí letošního roku včetně poštovních nákladů 147 000 Kč.

Podíváme-li se na dávky občanům žijícím pod hranicí životního minima, můžeme konstatovat, že i zde změna zákona byla přínosná. Mnoho občanů po změně zákona ztratilo nárok na dávku zcela, a tím některé přimělo k nástupu do zaměstnání. Pro ostatní, kterým nárok na dávku nezanikl a dávka jim byla snížena (nebo zvýšena) bych jako opatření viděla průhlednost poskytnuté dávky, zda nedošlo k její neúčelnosti, zda skutečně finanční prostředky byly použity k zajištění stravy, ošacení, bydlení, a to obzvláště u rodin, kde rodiče holdují alkoholu a nákupu cigaret. Jako opatření jsme již zavedli, že těmto rodinám, ale i některým jednotlivcům není dávka vyplácena v hotovosti, ale formou objednávky do smluvených obchodů, kde si za ně mohou nakoupit základní potraviny, drogerii a ošacení. Popřípadě u některých rodin je pravidelně měsíčně vyžadován doklad ze školy, že dětem byly uhrazeny obědy. Dalším opatřením bych viděla zavedení veřejně prospěšných prací zvláště pro občany, kteří dlouhodobě využívají sociálních dávek. Tyto veřejně prospěšné práce však Město Nová Paka odmítá vytvořit z důvodu finanční zátěže města.

Tabulka 13 – Jednotlivci a bezdětné páry a rodiny – výdaje 2006 a 2007

Klienti	Měsíčně vyplácená částka jednotlivcům a bezdětným párům	
	Rok 2006	Rok 2007
Jednotlivci bez PnB	182 150 Kč	106 702 Kč
Jednotlivci s PnB	77 956 Kč	84 474 Kč
Rodiny s PnB	42 263 Kč	34 658 Kč
Rodiny bez PnB	72 188 Kč	22 378 Kč

Pramen: ze spisů klientů správního obvodu MěÚ Nová Paka

Závěr

V této bakalářské práci jsem provedla komparaci sociálních dávek vyplácených do roku 2006 a po změně zákona v prvním čtvrtletí 2007.

Praktická analýza byla provedena ve správním obvodě Nová Paka dle klientů pobírajících sociální dávky. Veškeré tyto výsledky byly i slovně interpretovány a zhodnoceny.

Praktická část práce nám ukázala, že změna zákona pro občany závislé na pomoci jiné osoby, poskytla lidem více finančních prostředků, větší možnosti seberealizace, možnosti rozhodnout se jaké sociální služby si klient sjedná, zda budou vykonávány v domácím prostředí, či raději zvolí pobyt v některém sociálním ústavu. Avšak na druhé straně se jedná o vysokou sumu vyplácených peněz, což je velký zásah do státního rozpočtu, a proto by bylo dobré zamyslet se nad redukcí jiných dávek, které tito lidé pobírají.

Podíváme-li se na dávky občanů žijících pod hranicí životního minima, můžeme konstatovat, že i zde změna zákona byla přínosná. Po změně zákona 25,3 % příjemců dávek ztratilo nárok zcela, 53 % příjemců dávek nárok klesl, 2,4 % příjemců dávek se nárok nezměnil a pouze 19,3 % příjemců dávek si od nového roku polepšilo. Někteří z nich novou situaci řešili nástupem do zaměstnání, někteří se stali finančně závislí na osobách společně s ním posuzovaných a někteří raději přijali sníženou životní úroveň.

Cílem mé práce bylo porovnat dávky vyplácené do konce roku 2006 a přehodnocené na nové v prvním čtvrtletí roku 2007 a zjistit finanční rozdíly dřívějších a nových sociálních dávek. Tento závazek se podařil realizovat a tím byl cíl bakalářské práce splněn.

Seznam použité literatury

- [1] BŘESKÁ N., VRÁNOVÁ L., *Dávky sociální péče*, 3. vyd., Olomouc: ANAG, 2004, ISBN: 80-7263-228-0
- [2] KREBS V., *Sociální politika*, 3. vyd., Praha: ASPI, 2005, ISBN: 80-7357-050-5
- [3] NIEDERLE P. A KOL., *Průvodce sociálními dávkami*, 1. vyd., Jihlava: EKON, 2005, ISBN: 80-86140-25-3
- [4] Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení
- [5] Zákon č. 463/1991 Sb., o životním minimu
- [6] Zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti
- [7] Vyhláška č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení
- [8] Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- [9] Zákon č. 109/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o sociálních službách
- [10] Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu
- [11] Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi
- [12] Internetové stránky : www.mpsv.cz

ÚDAJE PRO KNIHOVNICKOU DATABÁZI

Název práce	Nová koncepce sociálních dávek
Autor práce	Jana Zívrová
Obor	Veřejná ekonomika a správa
Rok obhajoby	2007
Vedoucí práce	Doc. Ing. Jaroslav Pilný, CSc.
Anotace	Bakalářská práce porovnává sociální dávky vyplácené do roku 2006 a po změně zákona v roce 2007.
Klíčová slova	Dávky sociální péče, příspěvek na péči, příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení.